

Piia Väisänen

**ÄNKYTTÄVIEN LASTEN VANHEMPIEN TUNNISTAMAT
MIKROAGGRESSIOT JA HUOLET TULEVAISUUDESTA
TOIMINTAKYVYN NÄKÖKULMASTA**

Yhteiskuntatieteiden tiedekunta
Logopedian pro gradu -tutkielma
Marraskuu 2024

TIIVISTELMÄ

Piia Väisänen: Änkyttävien lasten vanhempien tunnistamat mikroaggressiot ja huolet tulevaisuudesta toimintakyvyn näkökulmasta
Pro gradu -tutkielma
Tampereen yliopisto
Logopedian tutkinto-ohjelma
Marraskuu 2024

Tämän pro gradu -tutkielman tavoitteena oli tarkastella änkyttävien lasten vanhempien lastensa elinympäristössä tunnistamia mikroaggressioita ja sitä, millaisia huolia vanhemmilla oli lastensa tulevaisuudesta toimintakyvyn näkökulmasta. Aiempaa tutkimusta änkyttävien lasten elinympäristössä esiintyvistä mikroaggressioista ei ole tehty, ja aikuisten änkyttävien ihmisten kohtaamista mikroaggressioista on saatu vasta ensimmäisiä tutkimustuloksia. Mikroaggressioilla on todettu tutkimuksissa olevan kielteisiä vaikutuksia muun muassa mielenterveyteen ja itsetuntoon. Tutkielmassa tarkasteltiin sitä, millaisia mikroaggressioista vanhemmat tunnistavat änkyttävien lastensa elinympäristössä. Tämän lisäksi tutkittiin vanhempien huolia lasten tulevaisuudesta ICF-toimintakyvyn näkökulmasta. Tutkimus yhdistelee kvantitatiivista ja kvalitatiivista tutkimusotetta. Tutkimuksen aineisto kerättiin kasvokkain paperisen kyselylomakkeen avulla. Aineiston mikroaggressioita käsittelevä monivalintaosuus analysoitiin kvantitatiivisesti eli vastauksista muodostettiin frekvenssit. Avoin kysymys änkyttävän lapsen tulevaisuuteen liittyvistä huolista analysoitiin teorialähtöisen sisällönanalyysin keinoin ICF-viitekehyn näkökulmasta.

Tutkimuksen kvantitatiivisen osuuden tulosten mukaan vanhemmat tunnistivat änkyttävän lapsensa elinympäristössä eniten koetun avuttomuuden mikroaggressiota. Toiseksi eniten tunnistettiin invalidoinnin ja holhoamisen mikroaggressioita. Lisäksi kolmasosa vanhemmista tunnsti lapsensa elinympäristössä päiväkodin/koulun mikroaggressioita, vuorovaikutuksen välttämistä sekä yksityisyyden kieltämistä. Tutkimuksen kvalitatiivisessa osassa todettiin, että vanhemmat olivat huolissaan ICF-viitekehyn näkökulmasta erityisesti änkyttävän lapsensa ruumiin/kehon toimintoista, suorituksista ja osallistumisesta sekä ympäristötekijöistä. Vanhemmat eivät maininneet suoraan olevansa huolissaan lapsensa elinympäristössä tunnistamista mikroaggressioista. Vastauksissa korostui huoli lapsen kiusaamisesta, jonka katsottiin kuuluvan toimintakykyyn vaikuttaviin ympäristötekijöihin. Lähes kaikki vanhemmat olivat huolissaan änkyttävän lapsensa kiusaamisesta. Ruumiin ja kehon toimintoja koskevissa huolissa korostuivat huoli lapsen mielenterveydestä ja itsetunnosta sekä minäpystyvyydestä. Suoritusten ja osallistumisen luokassa vanhempien huolet kohdistuivat ongelmiin kaverisuhteissa ja muissa ihmissuhteissa. Tutkimuksen tulokset vahvistavat alustavia tutkimustuloksia siitä, että änkyttävät ihmiset kohtaavat elinympäristössään mikroaggressioita, erityisesti holhoamisen ja koetun avuttomuuden mikroaggressioita. Vaikka vanhemmat eivät olleet suoraan huolissaan lapsen elinympäristön mikroaggressioista, vanhempien huolissa korostuivat osin samat ilmiöt, joiden on todettu olevan seurauksia mikroaggressioista. Tuloksia voidaan hyödyntää kliinisessä työssä änkyttävien ihmisten kuntoutuksessa sekä heidän toimintakykynsä arvioinnissa. Lisäksi tutkimustuloksia voidaan hyödyntää änkyttämiseen liittyvässä koulutus- ja vaikuttamistyössä.

Avainsanat: Änkytys, mikroaggressio, ICF-viitekehys, puheen sujuvuus, sisällönanalyysi, kyselytutkimus

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -ohjelmalla

TEKOÄLYN KÄYTTÖ OPINNÄYTTEESSÄ

Opinnäytteessäni on käytetty tekoälysovelluksia:

- Ei
 Kyllä

Ilmoitukseni mukaan olen käyttänyt opinnäytteessäni tutkielmaprosessin aikana seuraavia tekoälysovelluksia:

Tekoälysovellusten nimi ja versio:

Käyttötarkoitus:

Osiot, joissa tekoälyä on käytetty:

Olen tietoinen siitä, että olen täysin vastuussa koko opinnäytteeni sisällöstä, mukaan lukien tekoälyllä tuotetut osat, ja hyväksyn vastuun mahdollisista eettisten ohjeiden rikkomuksista.

SISÄLLYS

1	Johdanto.....	1
2	Mikroaggressioteoria.....	3
2.1	Mikroaggression käsite	3
2.2	Mikroaggressioiden seuraukset.....	7
2.3	Änkytys ja mikroaggressiot.....	10
3	Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymykset	14
4	Menetelmät.....	15
4.1	Tutkittavat	15
4.2	Aineistonkeruu ja aineiston muodostuminen	15
4.3	Aineiston analyysi.....	16
4.4	Tutkimuksen eettisyys.....	18
5	Tulokset.....	20
5.1	Vanhempien änkyttävien lastensa elinympäristössä tunnistamat mikroaggressiot.....	20
5.2	Vanhempien huolet lasten tulevaisuudesta ICF-viitekehyksen valossa.....	23
5.2.1	Ruumiin/kehon toiminnot.....	25
5.2.2	Suoritukset ja osallistuminen.....	25
5.2.3	Ympäristötekijät	27
6	Pohdinta.....	28
6.1	Vanhempien tunnistamat mikroaggressiot.....	28
6.2	Vanhempien huolet lasten tulevaisuudesta toimintakyvyn näkökulmasta ja yhteys mikroaggressioihin	33
6.3	Menetelmän pohdinta.....	35
6.4	Tutkimuksen kliininen merkitys ja jatkotutkimusaiheita	37
7	Lähteet.....	38
	LIITE 1: KYSELYLOMAKE	44

1 JOHDANTO

Änkytys on puheen sujuvuuden häiriö (Guitar, 2024). Se on riskitekijä useille mielenterveyden ongelmille, ja änkyttäviä ihmisiä kiusataan muita todennäköisemmin (Blood ym., 2011; Blood & Blood, 2004; Briley ym., 2021; Hugh-Jones & Smith, 1999; Iverach ym., 2009). Änkytys on myös yhteydessä matalampaan itsetuntoon ja minäpystyvyyden kokemukseen (Blood ym., 2011; Carter ym., 2017; Klompas & Ross, 2004).

Mikroaggressiolla puolestaan tarkoitetaan vähemmistöön kuuluvaan henkilöön kohdistuvia kielellisiä tai ei-kielellisiä loukkauksia tai mitätöintejä (Sue ym., 2007). Änkyttävät ihmiset ovat vähemmistöryhmä, jonka kohdalla mikroaggressiot kohdistuvat vammaan tai häiriöön. Mikroaggressioiden on todettu meta-analyysissä olevan yhteydessä esimerkiksi masennukseen ja kielteiseen stressiin (Lui & Quezada, 2019). Lisäksi tutkimuksissa on löydetty yhteyksiä heikentyneeseen itsetuntoon (Fisher & Fenton, 2000; Thai ym., 2017).

Änkyttävien ihmisten kohtaamista mikroaggressioista on tehty vasta yksi tutkimus. Coalsonin ja työryhmän (2022) tutkimuksessa kaikki änkyttävät aikuiset (N = 7) kertoivat kohtaavansa holhoamisen, koetun avuttomuuden sekä toisen luokan aseman mikroaggressiota ja lähes kaikki olivat kokeneet mikroaggressioita koulussa, työpaikalla ja kliinisissä ympäristöissä. Tässä tutkimuksessa tarkastellaan änkyttävien lasten vanhempien tunnistamia mikroaggressioita lastensa elinympäristössä. Lisäksi tarkastellaan huolia, joita vanhemmilla on lastensa tulevaisuudesta, ja sitä, miten ne suhteutuvat ICF-viitekehyksen toimintakykyluokitukseen. Änkyttävien lasten elinympäristössä esiintyviä mikroaggressioita ei ole vielä tutkittu lainkaan, joten tutkimus laajentaa näkemystä änkyttävien ihmisten toimintakykyyn vaikuttavista ympäristötekijöistä.

Tutkimuksen aineisto on analysoitu sekä kvantitatiivisesti että kvalitatiivisesti. Vanhempien lastensa elinympäristössä tunnistamat mikroaggressiot on analysoitu kvantitatiivisesti. Vanhempien huolet yhdistetään laadullisen teorialähtöisen sisällönanalyysin keinoin ICF-viitekehykseen eli toimintakyvyn

arvioinnissa käytettävään viitekehykseen, jonka on todettu sopivan änkyttävän ihmisen toimintakyvyn kokonaisvaltaiseen kuvaamiseen (Yaruss & Quesal, 2004).

2 MIKROAGGRESSIOTEORIA

2.1 Mikroaggression käsite

Mikroaggressiolla tarkoitetaan vähemmistöön kuuluvaan henkilöön kohdistuvia kielellisiä tai ei-kielellisiä loukkauksia tai mitätöintejä (Sue ym., 2007). Käsitteen alkuperä on mustiin amerikkalaisiin kohdistuvien hienovaraisten loukkausten kuvauksessa (Pierce, 1970), mutta nykyään käsitettä käytetään muidenkin vähemmistöryhmien tutkimuksessa (ks. Barber ym., 2020). Mikroaggressiot voivat kohdistua esimerkiksi ihonväriin, sukupuoleen, seksuaaliseen suuntautumiseen ja sukupuoli-identiteettiin, uskuntoon, ikään, terveydentilaan ja kyvykkyyteen tai esimerkiksi ulkonäköön (Kite & Whitley, 2016). Kyvykkyyteen ja terveydentilaan liittyvät mikroaggressiot voivat kohdistua myös kielellisiin vaikeuksiin ja häiriöihin (Lui & Quezada, 2019). Esimerkiksi henkilön, jolla on luki- ja kirjoitusvaikeus, älykkyyttä voidaan epäillä tai henkilöä, joka änkyttää, voidaan epätoivotusti yrittää auttaa puhumaan.

Mikroaggressiot voivat olla joko tarkoituksellisia tai tarkoituksettomia, mutta niiden katsotaan heijastavan inklusion ja eksklusion, normaaliuden ja epänormaaliuden sekä vähemmistöjen ja enemmistöjen mukaan muodostuneita maailmankatsomuksia (Torino ym., 2018). Vammaiseksi itsensä identifioivat ihmiset raportoivat esimerkiksi mikroaggressioita, jotka tuovat ilmi käsitystä siitä, että vammaiset ihmiset tarvitsevat muiden ihmisten apua koko ajan (Keller & Galgay, 2010). Kielellisten häiriöiden näkökulmasta tämä tarkoittaa tietynlaisen puhe-, kirjoitus-, tai kommunikaation arvoittamista toista paremmaksi. Tämä voi näkyä esimerkiksi sujumattomasti puhuvan henkilön puheen korjaamisena tai tämän puolesta puhumisena.

Mikroaggressioiden tarkastelussa voidaan erottaa mikroaggression kohteen havainto ja tulkinta tilanteesta ja toisaalta se, mitä mikroaggression tekijä on toiminnallaan tarkoittanut (Schroer & Bain, 2020). Mikroaggressioita voidaan siis tarkastella vastaanottajan (*receiver*) tai tekijän (*perpetrator*)

näkökulmasta (Coalson ym. 2022; Schroer & Bain, 2020). Näkökulmana voi olla myös mikroaggressioita sivusta seuraavan kokemus tai havainto. Mikroaggression kohteella, sen tekijällä ja toisaalta sen sivustaseuraajalla on omat havaintonsa, kokemuksensa ja tulkintansa tilanteesta (Schroer & Bain, 2020), ja niitä kaikkia voidaan tutkia.

Sue ja työryhmä (2007) jakavat rotuun liittyvät mikroaggressiot kolmeen ryhmään: mikrohyökkäykseen, mikroloukkauksiin ja mikroinvalidaatioihin. Tässä jaottelussa mikroaggressioihin katsotaan kuuluvan myös tarkoituksellinen syrjintä, kuten nimittely ja välttely, joista käytetään termiä mikrohyökkäykset (*microassaults*). Mikroloukkaukset (*microinsults*) ovat vaikeammin tunnistettavissa, ja ne eivät välttämättä ole tarkoituksellisia. Mikroinvalidaation Sue ja työryhmä (2007) määrittelevät viestinnäksi, jolla poistetaan, kielletään tai mitätöidään ihmisen ajatukset tai tunteet.

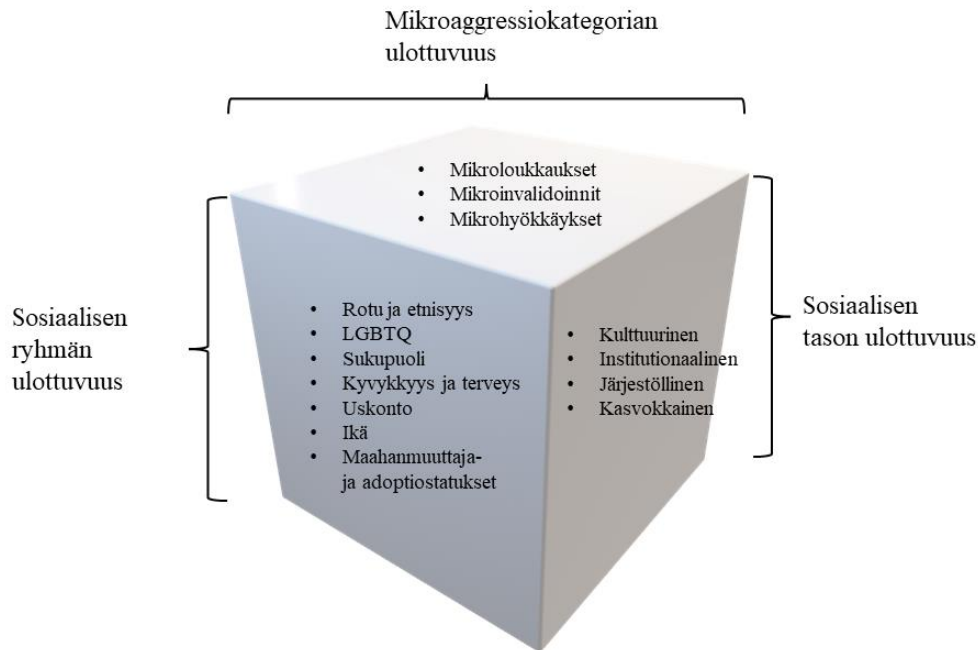
Suen ja työryhmän kolmijaon lisäksi mikroaggressiot voidaan jakaa myös ihmisten välisiin ja ryhmässä tapahtuviin mikroaggressioihin. Ryhmässä tapahtuviin kuuluvat järjestölliset, institutionaaliset ja kulttuuriset mikroaggressiot. Jaottelu perustuu Kiten ja Whitleyn (2016) syrjintätutkimukseen. Ihmistenväliset mikroaggressiot tapahtuvat kasvokkain, kun taas muut mikroaggressiot näkyvät laajempaa alemmuuden ja epäkunnioituksena ilmaisuina ympäristössä. Esimerkkinä ryhmätason mikroaggressioista Lui ja Quezada (2019: s. 47) kuvaavat tilannetta, jossa poc-ihmiset kuvataan valtamediassa valkoisia heikompiälyisinä. Kielellisten häiriöiden näkökulmasta ryhmätason mikroaggressiota voi kuvata tilanne, jossa opiskelu- tai työelämässä tietyn tehtävän hoitamiseksi tai siinä menestyäkseen kerrotaan vaadittavan esimerkiksi sujuvaa puhetta.

Edellisten lisäksi mikroaggressioita on jaoteltu myös sen mukaan, onko ihmisen kuuluminen vähemmistöryhmään nähtävissä hänestä pelkän ulkonäön perusteella (Keller & Galgay, 2010). Kielellisten häiriöiden näkökulmasta voidaan kysyä, onko häiriö kuultavissa tai nähtävissä yksilön kommunikoidessa. Ihminen, jolla on kielen ymmärtämisen vaikeutta, voi tuottaa puhetta ilman ongelmia, mutta

kuullun tai luetun ymmärtäminen tuo vaikeuden esiin. Päinvastoin ihminen, jolla on puheen tuoton vaikeutta, voi ymmärtää toisten puheen ja kirjoitetun tekstin täysin ongelmitta.

Lui ja Quezada (2019, 48) ovat kehittäneet Suen ja työryhmän (2007) kolmijaon sekä Rodolfan ja työryhmän (2005) kompetenssikehitysmallin pohjalta mikroaggressioita kuvaavan integroidun kuu-tiomallin (kuvio 1), joka ottaa huomioon niiden kompleksisen luonteen. Mallissa mikroaggressioita tarkastellaan kolmesta näkökulmasta: Sosiaalinen ulottuvuus sisältää jaottelun ihmisten väliseen, ins-titutionaaliseen, järjestölliseen ja kulttuuriseen näkökulmaan (Kite & Whitley, 2016). Kategorinen ulottuvuus perustuu Suen ja työryhmän (2007) kolmijakoon mikroloukkauksiin, mikroinvalidaatioi-hin ja mikrohyökkäyksiin. Ryhmäulottuvuus puolestaan tarkastelee erilaisia ryhmäominaisuuksia, kuten rotua ja etnisyyttä, LBGTQ-vähemmistöjä tai terveydentilaa ja kyvykkyyttä. Änkytyksen nä-kökulmasta sosiaalisen ryhmän ulottuvuus kohdistuu kyvykkyyteen ja terveyteen. Muista kuvion ulottuvuuksista eli mikroaggressiokategoriasta ja sosiaalisesta tasosta änkytyksen tai muiden kielel-listen häiriöiden näkökulmasta on vasta hyvin vähän tutkimustietoa: ei siis tiedetä vielä paljoakaan siitä, millaisia mikroaggressioita ihmiset, joilla on jokin kielellinen häiriö, kohtaavat.

Kuvio 1: Integratiivinen kuutiomalli mukailten Lui ja Quezada (2019)

Mikroaggressioita voidaan siis tutkia monesta eri näkökulmasta. Ensinnäkin voidaan tarkastella sitä, kertovatko osallistujat kokevansa mikroaggressioita itse tai seuraavansa niitä sivusta, minkä lisäksi voidaan tarkastella sitä, millaisia nämä koetut ja seuratut mikroaggressiot ovat. Näkökulma voi toisaalta myös olla mikroaggressioiden tekijän, jolloin voidaan tutkia esimerkiksi sitä, ovatko mikroaggressiot tekijän mukaan tahallisia tai loukkaavaksi tarkoitettuja. Toisekseen voidaan kiinnittää huomio siihen, mitä seurauksia näillä mikroaggressioilla on. Tämänkaltaisessa lähestymistavassa on tärkeää pystyä erottamaan muut kokijaa mahdollisesti koskevat ulkoiset ja sisäiset seikat, kuten syrjintä tai yksilölliset persoonallisuuden piirteet, jotka voivat altistaa erilaisille seurauksille (Lui & Quezada, 2019).

2.2 Mikroaggressioiden seuraukset

Mikroaggressiotutkimuksen pohjalla vaikuttaa Meyerin (1995) kehittämä HLBTIQ-ihmisiä koskeva vähemmistöstressiteoria (Barber ym., 2020). Jaskari ja Keski-Rahkonen (2021) kuvaavat Meyerin teoriaa seuraavasti: Vähemmistöstressi koostuu distaalista ja proksimaalista stressitekijöistä. Distaaliset stressitekijät ovat kokemuksia syrjinnästä, väkivallasta, mitätöinnistä ja torjunnasta. Proksimaaliset stressitekijät puolestaan ovat distaalisten stressitekijöiden pelkäämistä ja ennakkointia, mikä voi saada yksilön pysymään varuillaan sosiaalisissa tilanteissa, riippumatta siitä, onko hän itse kyseisiä stressitekijöitä kohdannut vai onko hän vain tietoinen niiden olemassaolosta. Nämä stressitekijät vaikuttavat teorian mukaan kielteisesti vähemmistöön kuuluvien ihmisten mielenterveyteen ja fyysiseen terveyteen.

Koettujen mikroaggressioiden terveysvaikutusten mittaamiseen on kehitetty useita mittareita (Conover ym., 2017). Omat mittarinsa on kehitetty niin rotuun ja etnisyyteen (ks. esim. Mercer ym., 2011) kuin sukupuoleen ja seksuaalisuuteen liittyvien (ks. esim. Wright & Wegner, 2012) mikroaggressioiden mittaamiseen. Vammaan tai häiriöön liittyvien mikroaggressioiden mittaamiseen on validoitu ableististen mikroaggressioiden mittari (*The Ableist Microaggressions Scale* = AMS) (Conover ym., 2017).

Pitkittäistutkimusta mikroaggressioiden seurauksista on tehty vähän, mutta esimerkiksi päivittäin mikroaggressioita kokevat mustat opiskelijat kertoivat masennusoireiden lisääntyneen vuoden seurannan jälkeen (Torres ym., 2010). Koulun tai työpaikan mikroaggressioita sekä toisen luokan kansalaisuutta tai rikollisuutta olettavia mikroaggressioita kokevilla mustilla naisilla mikroaggressiot ennustivat vuoden tarkastelujaksolla suurempaa mielenterveyden häiriöiden oireiden määrää (Loyd ym., 2022). Diabetesta sairastavilla amerikanintiaaneilla, jotka kokivat enemmän rotuun liittyviä mikroaggressioita terveydenhoidon piirissä, todettiin vahvempi korrelaatio masennusoireisiin ja viimeisimmän vuoden sairaalajaksoihin kuin vähemmän mikroaggressioita kokeneilla (Walls ym., 2015).

Ensimmäinen laaja katsausartikkeli (N = 18 718) eri vähemmistöryhmiin kohdistuvien mikroaggressioiden seurauksista julkaistiin vuonna 2019 (Lui & Quezada). Katsausartikkelin tutkimuksista suurin osa tarkasteli rotuun tai LGBTQ-ryhmään kohdistuvia mikroaggressioita ja vain viisi käsitteli terveyden tai kyvykkyyteen liittyvien vähemmistöjen kokemia mikroaggressioita. Tutkimuksessa todettiin tilastollisesti merkitsevä yhteys mikroaggressioiden ja niiden seurausten välillä. Mikroaggressiot olivat vahvemmin yhteydessä sisäisiin (esim. kielteinen stressi, masennus) kuin ulkoisiin ongelmiin (esim. alkoholin liikakäyttö, fyysisen terveyden ongelmat) (Lui & Quezada, 2019). Meta-analyysin perusteella todettiin myös, että kasvokkaiset mikroaggressiot olivat vahvemmin yhteydessä seurauksiin kuin ryhmämuotoiset mikroaggressiot. Toisaalta katsausartikkelissa huomattiin myös, että mikroaggressiotutkimukset olivat usein puutteellisia sen suhteen, miten niissä oli huomioitu muiden tekijöiden, kuten syrjinnän ja yksilötekijöiden, yhteys löydettyihin seurauksiin.

Lui ja Quezadan (2019) katsausartikkelissa huomattiin myös, että rodullisia mikroaggressioita kokevien ryhmien ja mikroaggressioiden seurausten välillä oli eroja sen suhteen, mihin rotuvähemmistöön tutkimukseen osallistujat kuuluivat. Näin ollen toiset rotuvähemmistöt kokivat enemmän kielteisiä seurauksia mikroaggressioista kuin toiset mikroaggressioita kokeneet rotuvähemmistöt. On siis mahdollista, että mikroaggressioita kokevien ryhmien välillä on eroja siinä, millaisia seurauksia mikroaggressioilla on.

Rotuun kohdistuvan syrjinnän ja mikroaggressioiden on todettu olevan yhteydessä matalampaan itsetuntoon lapsista aikuisiin (Fisher & Fenton, 2000; Thai ym., 2017). Toisaalta joissain tutkimuksissa on saatu viitteitä siitä, että etniseen ryhmään kohdistuvilla mikroaggressioilla voisi olla itsetuntoon myös myönteinen vaikutus, kun taas yksilöön kohdistuvilla mikroaggressioilla vaikutus itsetuntoon olisi kielteinen (Armenta & Hunt, 2009). Myös sillä, missä ympäristössä mikroaggressiot esiintyvät, on todettu olevan vaikutusta siihen, miten ne vaikuttavat mikroaggression kokijan itsetuntoon:

opiskelu- ja työympäristön mikroaggressioiden on todettu vaikuttavan erityisen haitallisesti itsetuntoon (Nadal ym., 2014).

Mikroaggressioiden kokemisessa ja niiden seurauksissa on tutkimusten mukaan myös yksilöllisiä eroja. Yksilöllisten erojen ja koettujen mikroaggressioiden seurausten välillä on tehty kuitenkin pääosin laadullista tutkimusta, jota ei ole vielä täydennetty määrällisellä tutkimuksella (Kaufman ym., 2017). Kaufmanin ja työryhmän määrällisessä tutkimuksessa (2017) seksuaalivähemmistöihin kuuluvat nuoret, jotka kokivat mikroaggressioita, kertoivat myös reagoivansa stressiin murehtimalla. Murehtimistaipumuksestaan kertovilla osallistujilla oli puolestaan enemmän masennusoireita, joten mikroaggressioiden kokemisen ja masennusoireiden taustalla todettiin tutkimuksessa epäsuora yhteys.

Alle 18-vuotiaiden kokemia mikroaggressioita on tutkittu vain vähän. Farrin ja työryhmä (2016) samansukupuolisten vanhempien adoptiolasten kokemia mikroaggressioita tarkasteleva tutkimus on ensimmäinen varhaisnuoria käsittelevä tutkimus. Tutkittavista puolet olivat kokeneet mikroaggressioita liittyen heidän vanhempiansa seksuaaliseen suuntautumiseen. Farr ja työryhmä (2016; s. 96–97) nostavat tutkimuksessaan esiin sekä lasten suoran tutkimustavan hyviä ja huonoja puolia: toisaalta lapsilta saatiin tietoa suoraan heiltä itseltään, mutta heidän ikänsä (6–11 vuotta) saattaa vaikuttaa siihen, miten he pystyivät kielentämään kokemuksiaan

Kiinalaisten vammaisten lasten koulussa kokemia mikroaggressioita ovat tutkineet Qi ja työryhmä (2023). Tutkimuksessa haastateltiin sekä lapsia että heidän huoltajiaan. Laadullisessa tutkimuksessa nousi esiin muun muassa älykkyyden kyseenalaistamisen, vamman kieltämisen, invalidoinnin, yksityisyyden kieltämisen ja holhoamisen mikroaggressioita.

2.3 Änkytys ja mikroaggressiot

Änkytys on häiriö, joka vaikeuttaa sujuvan puheen tuottamista (Guitar, 2024). Motorisesti sujuvalla puheella tarkoitetaan puhetta, jonka puhuja voi tuottaa normaalilla puhetahdilla, vaivalla ja jatkuvuudella (Starkweather, 1987). Änkytys voi ilmetä paitsi ydinänkytyksenä myös änkytykseen liittyvinä sekundaaripiirteinä. Ydinänkytykseen katsotaan kuuluvan varsinaiset puhetoiminnot, kuten erilaiset toistot, venytykset ja katkokset (Van Riper, 1982). Sekundaaritoiminnot, kuten nyökyttely, erilaiset änkytykseen liittyvät emotiot, silmien räpyttely tai esimerkiksi erilaiset täytelausumat ilmaantuvat usein silloin, kun änkytys on jatkunut jo pidempään ja vaikeutunut (Guitar, 2024). Kehityksellinen änkytys on yleisin änkytyksen muoto (Logan, 2022). Yksiselitteistä syytä kehitykselliselle änkytykselle ei tiedetä (Chang ym., 2018). Kehitykselliselle änkytykselle altistavat niin yksilölliset kuin ympäristötekijät. Kouluikäisistä lapsista noin 5 % änkyttää, mutta näistä lapsista kuitenkin vain noin joka viidennellä änkytys muodostuu kehitykselliseksi änkytykseksi (Frigerio-Dominigues & Drayna, 2017).

Änkytyksellä on vakiintuessaan merkittäviä vaikutuksia yksilön elämään (Crichton-Smith, 2002). Kehityksellisen änkytyksen on todettu vaikuttavan kielteisesti minäpystyvyyteen ja kokemukseen itsestä (Blood ym., 2011; Carter ym., 2017; Klompas & Ross, 2004). Samankaltainen tulos on saatu myös suomalaisessa, änkyttäviä nuoria aikuisia käsittelevässä monitapaustutkimuksessa, jossa tutkitavat toivat esiin, että änkytyksen takia heidän minäkuvansa on kielteisempi (Penttilä ym., 2023).

Kehityksellinen änkytys on yhteydessä mielenterveyden ongelmiin: ihmisillä, joilla on kehityksellinen änkytys, on kohonnut riski ahdistuneisuushäiriöihin (Iverach ym., 2009, Iverach ym., 2016). Aikuisilla änkyttävillä ihmisillä on niin ikään enemmän masennusoireita kuin aikuisilla, jotka eivät änkytä (Briley ym., 2021). Änkyttävillä miehillä on myös muita enemmän itsemurha-ajatuksia (Briley ym., 2021). Änkyttävät varhaisnuoret kertovat Gunnin ja työryhmän (2014) tutkimuksessa

änkytykseen liittyvästä ahdistuksesta ja masennuksesta. Änkyttävillä lapsilla on todettu olevan enemmän ahdistuneisuushäiriöitä kuin muilla lapsilla (Iverach ym., 2016; McAllister ym., 2015). Toisaalta myös päinvastaisia tuloksia on saatu: alakouluikäisillä, 7–12-vuotiailla änkyttävillä lapsilla ei ollut Rochan ja Raton (2019) tutkimuksessa vertaisiaan enemmän ahdistusta.

Änkytys vaikuttaa myös sosiaalisiin suhteisiin. Änkyttäviä lapsia, nuoria ja aikuisia kiusataan ei-änkyttäviä todennäköisemmin (Hugh-Jones & Smith, 1999; Blood ym., 2011; Blood & Blood, 2004). Toisaalta on saatu myös tutkimustuloksia, joiden mukaan änkytys ei vaikuttaisi vertaisten haluun ystävystyä änkyttävän lapsen kanssa (Panico ym., 2015). Tutkimuksissa on saatu viitteitä myös siitä, että änkyttävien nuorten ja nuorten aikuisten voi olla vaikeampaa muodostaa romanttisia seurustelusuhteita änkytyksen vuoksi (Van Borsel ym., 2011).

Aikuisten änkyttävien ihmisten kokemia mikroaggressioita tutkineet Coalson ja työryhmä (2022) havaitsivat mikroaggressioissa kahdeksan pääteemaa. Pääteemat olivat holhoaminen, toisen luokan asema, opittu avuttomuus, työpaikan mikroaggressiot, kliiniset mikroaggressiot, yksityisyyden kieltäminen, kuulijan pelastaminen ja vain vähän tai ei lainkaan mikroaggressioita kokeneet. Määrällisesti eniten osallistujat mainitsivat kuulijan pelastamista, mutta sitä eivät maininneet kaikki osallistujat (4 / 7). Sen sijaan kaikki osallistujat (7 / 7) mainitsivat holhoamisen ja toisen aseman mikroaggressiot ja lähes kaikki (6 / 7) mainitsivat opitun avuttomuuden ja työpaikan mikroaggressiot ja viisi seitsemästä mainitsi kliinisen mikroaggression. Huomionarvoista on myös se, että neljä seitsemästä vastaajasta toi esiin, että ei ollut kokenut mikroaggressioita tai oli kokenut niitä vain vähän.

Coalson ja työryhmä (2022) pohtivat, miten änkytys määritellään mikroaggressiotutkimuksessa usein käytettyjen vamman tai häiriön näkyvyys-näkymättömyys-akselilla sekä toisaalta fyysisen ja psyykkisen terveyden akselilla. Lisäksi he tuovat esiin mahdollisuuden, pitäisikö änkytys määritellä pikemminkin identiteetin osaksi kuin häiriöksi. Änkyttävät aikuiset toivat Coalsonin ja työryhmän (2022) tutkimushaastattelussa esiin samankaltaisia sekä kasvokkaisia että ympäristöllisiä mikroaggressioita

kuin muut vammaan, sairauteen tai häiriöön liittyviä mikroaggressioita kokevat. Lisäksi keskeinen havainto oli, että änkyttävät aikuiset eivät halua, että heitä käsitellään uhreina tai halua itse määrittellä itseään uhriksi.

Vammaan, sairauteen tai häiriöön liittyvien mikroaggressioiden tutkimuksessa osallistujia luokitellaan usein sen mukaan, onko heillä psyykkisen vai fyysisen terveyden vammoja ja sen mukaan, onko vamma ulkoisesti nähtävissä vai muille näkymätön (Coalson ym., 2022). Tutkimustulokset vammaisten ihmisten vamman näkyvyyden ja koettujen mikroaggressioiden määrän välillä ovat ristiriitaisia: Conover ja työryhmä (2017) ovat tarkastelleet mikroaggressioita tutkittavilla, jotka määrittivät vammansa joko muille näkyväksi, osittain näkyväksi tai näkymättömäksi. Tutkimuksessa todettiin, että näkyvästi vammaiset kokivat muita ryhmiä enemmän mikroaggressioita. Myös Kattarin (2020) tutkimuksessa löydettiin vahva korrelaatio kasvokkaisten mikroaggressioiden ja vamman näkyvyysasteen välillä. Toisaalta fyysisesti vammaisia seksuaalivähemmistöjä koskevassa tutkimuksessa vastaajan itse määrittelemällä vamman näkyvyysasteella ei löydetty tilastollisesti merkitsevää yhteyttä koettujen mikroaggressioiden määrään (Conover & Israel, 2019).

Ryhmien välisiä eroja koettujen mikroaggressioiden määrässä on löydetty myös siinä, missä vaiheessa ihmisen elämää vamma on syntynyt. Ihmiset, joiden vamma oli synnynnäinen tai syntynyt lapsuudessa raportoivat enemmän koettuja mikroaggressioita kuin ihmiset, joiden vamma oli syntynyt yli 40-vuotiaana (Conover ym., 2017). Lisäksi on saatu viitteitä siitä, että vamman vaikeusaste voi vaikuttaa koettujen mikroaggressioiden mittaamiseen, mutta aihe vaatii lisätutkimusta (Conover ym., 2017).

Kellerin ja Galgayn (2010) laadullisessa tutkimuksessa vammaiseksi itsensä identifioivat ihmiset kertoivat kokevansa kahdeksaa erilaista mikroaggressiota: yksilöllisen identiteetin ja kokemuksen kieltämistä, yksityisyyden kieltämisen, opitun avuttomuuden, toissijaisen hyödyn, älyllisen ja toiminnallisen aliarvioinnin (*spread effect*), holhoamisen, toisen luokan kansalaisuuden ja seksuaalisen

halveksunnan mikroaggressioita. Tutkimukseen osallistui sekä ihmisiä, jotka luokittelivat vammansa ei-näkyväksi, sekä ihmisiä, jotka luokittelivat vammansa näkyväksi. Tutkittavat olivat eri-ikäisiä aikuisia, ja heistä suurin osa työskenteli asiantuntijatehtävissä. Änkyttävät aikuiset raportoivat Coalsonin ja työryhmän (2022) tutkimuksessa niin ikään yksityisyyden kieltämisen, opitun avuttomuuden, holhoamisen, toisen luokan aseman mikroaggressioita. Huomionarvoista on, että vain puolet änkyttävien aikuisten ja vammaisten aikuisten raportoimista mikroaggressioista olivat yhteneväisiä.

3 TUTKIMUKSEN TAVOITE JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Tutkimus tarkastelee sitä, millaisia mikroaggressioita änkyttävän lapsen vanhemmat tunnistavat lapsensa elinympäristössä ja millaisia huolia vanhemmilla on änkyttävän lapsensa tulevaisuudesta ICF-toimintakykyluokittelun näkökulmasta.

Tutkimuksen tavoitteena on tuottaa uutta tietoa suomalaisten änkyttävien lasten elinympäristössä esiintyvistä mikroaggressioista ja siitä, millaisia huolia änkyttävien lasten vanhemmat kokevat lapsensa tulevaisuuteen liittyen tämän toimintakyvyn näkökulmasta. Tutkimuksen tuloksia voidaan hyödyntää puheterapian kliinisessä työssä ja änkytyksen tutkimuksessa. Lisäksi tutkielman tulokset hyödyttävät änkyttävien lasten kanssa työskenteleviä ammattikuntia, kuten varhaiskasvattajia ja opettajia, tarjoamalla lisätietoa siitä, millaisia mikroaggressioita änkyttävien lasten elinympäristössä esiintyy.

Tutkimuskysymykset ovat seuraavat:

1. Millaisia mikroaggressioita änkyttävien lasten vanhemmat tunnistavat lapsensa elinympäristössä?
2. Millaisia huolia änkyttävien lasten vanhemmilla on liittyen lapsensa tulevaisuuteen tämän toimintakyvyn näkökulmasta?

4 MENETELMÄT

4.1 Tutkittavat

Tutkimuksen osallistujat ovat vanhempia, joiden lapsella on todettu kehityksellinen änkytys. Tutkimukseen osallistui yhdeksän vastaajaa. He osallistuivat vuonna 2024 Änkytisyhdistyksen tapaamiseen, josta aineisto kerättiin. Osallistujilta ei kerätty taustatietoja. Vastaajilla oli kaksi sisäänottokriteeriä: heidän täytyi olla täysi-ikäisiä (yli 18-vuotiaita) ja heidän lapsellaan tuli olla diagnosoitu kehityksellinen änkytys.

4.2 Aineistonkeruu ja aineiston muodostuminen

Tutkimuksen aineisto kerättiin vuonna 2024. Aineisto kerättiin paperisella kyselylomakkeella. Kyselylomake koostui mikroaggressioiden tunnistamista koskevasta taulukosta, josta vastaajat valitsivat parhaiten sopivan väittämän. Lisäksi lomakkeella oli kolme avokysymystä.

Mikroaggressiotaulukossa (Liite 1) kuvattiin kolmetoista mikroaggression muotoa ja niiden vastausvaihtoehdot. Mikroaggressiot on poimittu Coalsonin ja työryhmän (2022) änkyttävien aikuisten kokemuksia mikroaggressioita käsittelevästä tutkimuksesta, mutta kaikkia kyseisen tutkimuksen kategorioita ei otettu mukaan kyselylomakkeelle. Nelly Penttilä käänsi mikroaggressiokategoriat suomen kielelle, valikoi tutkimuksessa käytettävät kategoriat ja valitsi niihin esimerkit. Penttilä valitsi myös kyselylomakkeen avoimet kysymykset.

Taulukon ensimmäisessä sarakkeessa oli kunkin mikroaggression suomen kielelle käännetty nimi (*holhoaminen*), toisessa mikroaggression kuvaus (*Änkyttävät henkilöt saavat ansaitsematonta ylitystä, jota ei todennäköisesti annettaisi sujuvalle puhujalle.*) kolmannessa esimerkki (*”Tosi hienosti sanoit oman nimen”*). Sarakkeet 4–5 sisälsivät vastausvaihtoehdot. Vastaajia pyydettiin valitsemaan

kunkin mikroaggression kohdalta sopiva ruutu, mutta he pystyivät valitsemaan useamman kuin yhden vastausvaihtoehdon kunkin mikroaggressiokuvauksen kohdalla. Vaihtoehdot olivat seuraavat:

1. *Tunnistan ilmiön yleisellä tasolla*
2. *Tunnistan ilmiön lapseeni liittyen*
3. *Voin kuvitella ilmiön toteutuvan lapseni elinympäristössä*

Avoimet kysymykset käsittelivät vastaajien tunteita, huolia ja toiveita puheterapeutille. Tässä tutkimuksessa käsitellään yhtä avoimista kysymyksistä: *Onko sinulla huolia lapsesi tulevaisuuteen liittyen? Jos on, osaatko kertoa, mihin tai millaisiin asioihin pelot/huolet liittyvät (kaverisuhteet, parisuhde, koulutus, talous, mielenterveys, vapaa-aika....)?*

Tutkimuksen taulukko-osuuden vastaukset laskettiin ja vietiin Excel-ohjelmaan, jossa niistä muodostettiin frekvenssit. Tutkimukseen valitun avoimen kysymyksen vastaukset vietiin Excel-ohjelmaan, jossa niitä käsiteltiin teorialähtöisen sisällönanalyysin keinoin.

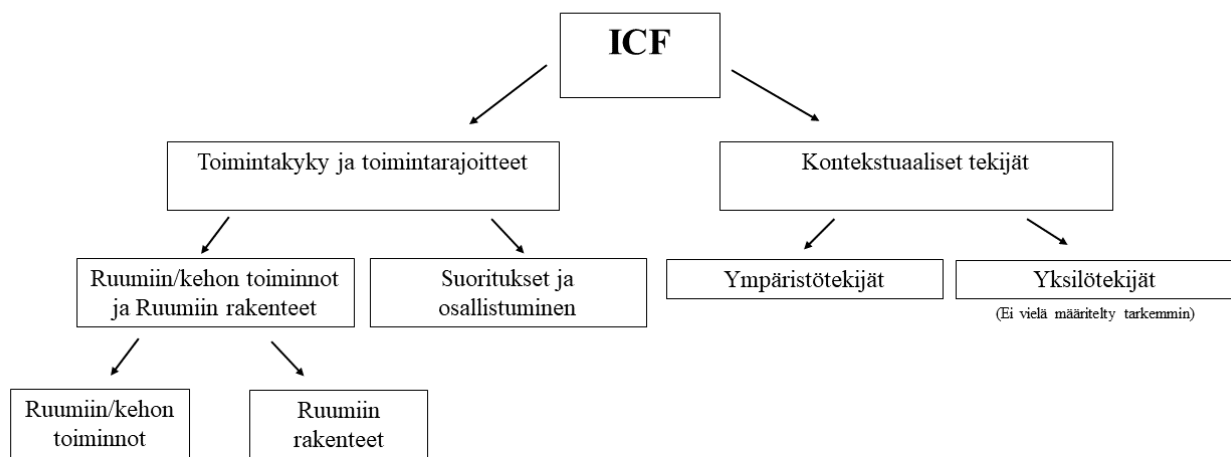
4.3 Aineiston analyysi

Tutkimusaineisto analysoitiin osin kvantitatiivisesti ja osin kvalitatiivisesti. Tutkimusaineiston suljetut kysymykset analysoitiin kvantitatiivisesti ja niistä laskettiin frekvenssit. Aineisto vietiin Excel-ohjelmaan, jossa suoritettiin tulosten luokittelu ja laskenta. Tuloksista muodostettiin Excel-taulukko.

Aineiston tähän tutkimukseen valitun avoimen kysymyksen vastaukset analysoitiin teorialähtöisen sisällönanalyysin keinoin (Tuomi & Sarajärvi, 2018). Teorialähtöisessä sisällönanalyysissä aineisto analysoidaan perustuen jo olemassa olevaan tietoon, kuten teoriaan tai käsitejärjestelmään (Tuomi & Sarajärvi, 2018: s. 127). Tässä tutkielmassa aineiston avointen kysymysten analyysi perustuu käsitejärjestelmään eli ICF-viitekehykseen. ICF eli *International Classification of Functioning, Disability*

and Health on WHO:n eli Maailman terveysjärjestön vuonna 2001 julkaisema toimintakykykäsitteistön luokitus (Kaavio 1). Se on osa WHO:n lääketieteellisen terveydentilan luokitusta ICD- eli diagnoosiluokitusten rinnalla.

Kaavio 1. ICF-luokituksen hierarkia

Teorialähtöinen sisällönanalyysi aloitettiin muodostamalla analyysirunko. Analyysirunko muodostettiin ICF-viitekehyksen kolmesta toimintakyvyn osa-alueesta: ruumiin/kehon toiminnoista ja ruumiin rakenteista, suorituksista ja osallistumisesta sekä ympäristötekijöistä. Yksilötekijöitä ei otettu mukaan analyysirunkoon, koska niiden tarkempi luokittelu on kesken (ks. Karhula ym., 2021). Analyysirungon muodostamisen jälkeen aineisto pelkistettiin siten, että avoimista vastauksista etsittiin kyseisiin osa-alueisiin sopivia kuvauksia ilmiöistä. Tämän jälkeen kyseinen ilmiö sijoitettiin sopivan toimintakyvyn osa-alueen alle. Kun ilmiölle oli määritelty toimintakyvyn osa-alue, se sijoitettiin vielä tarkemmin ICF-viitekehyksen pääluokkaan ja sen alle sijoittuvaan alaluokkaan (ks. taulukko 1). Esimerkiksi mielenterveyteen liittyvät huolet pelkistettiin ilmaukseen *mielenterveys*, minkä jälkeen ne sijoitettiin pääluokkaan *mielentoiminnot* ja alaluokkaan *B1263 henkinen vakaus*. Kun sisällönanalyysi

oli tehty, se lähetettiin työn ohjaajalle, joka on perehtynyt tutkittavaan aiheeseen. Työn ohjaaja kävi sisällönanalyysin läpi. Näin pyrittiin parantamaan sisällönanalyysin luotettavuutta (Tuomi & Sarajärvi, 2018).

Taulukko 1. Esimerkki aineiston analyysistä teorialähtöisen sisällönanalyysin avulla

ICF:n toimintakyvyn osa	Aineiston ilmaus	Pelkistys	ICF-pääluokka	ICF-koodi
Ruumiin/kehon toiminnot	kestääkö hänen mielenterveytensä mahdolliset kiusaamiset ja kohtelun erityisenä.	Mielenterveys	Mielentoiminnot	B1263 Henkinen vakaus
Ruumiin rakenteet	-	-	-	-
Suoritukset ja osallistuminen	Pelkään, että lapseni jätetään ulkopuolelle änkytyksen vuoksi (leikit, kaverisuhteet).	Ongelmat kaverisuhteissa	Henkilöiden välinen vuorovaikutus ja ihmissuhteet	D7500 Vapamuotoiset sosiaaliset ihmissuhteet
Ympäristötekijät	pelkoa kiusaamisesta	Kiusaaminen	Asenteet	E425 Tuttavien, ikätoverien, työtovereiden, naapurien ja yhteisön jäsenten asenteet

4.4 Tutkimuksen eettisyys

Tutkimus noudattaa hyvää tutkimuskäytäntöä koskevia periaatteita (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2023). Tutkimuksen osallistujat saivat kyselylomakkeen mukana EU:n tietosuojasetuksen mukaisen tietosuojailmoituksen.

Kyselyyn vastaaminen oli vapaaehtoista, mikä tuotiin ilmi tutkimustiedotteessa. Tutkittavilta ei kerätty henkilötietoja, joten heidän henkilötietojaan ei voida yhdistää tutkimuksen tuloksiin. Yksittäiset tutkittavat eivät ole tunnistettavissa julkaisusta, sillä mahdolliset tunnistettavissa olevia tietoja sisältävät osat aineistosta on muokattu tai jätetty pois tutkimuksesta tunnistamisen estämiseksi.

Tutkimusaineiston keruussa, käsittelyssä, säilytyksessä, raportoinnissa ja tulosten julkistamisessa noudatettiin yksityisyyden suojaa. Tutkimusaineiston käsittely dokumentoitiin huolellisesti, ja aineisto säilytettiin siten, että siihen oli pääsy vain tutkijalla.

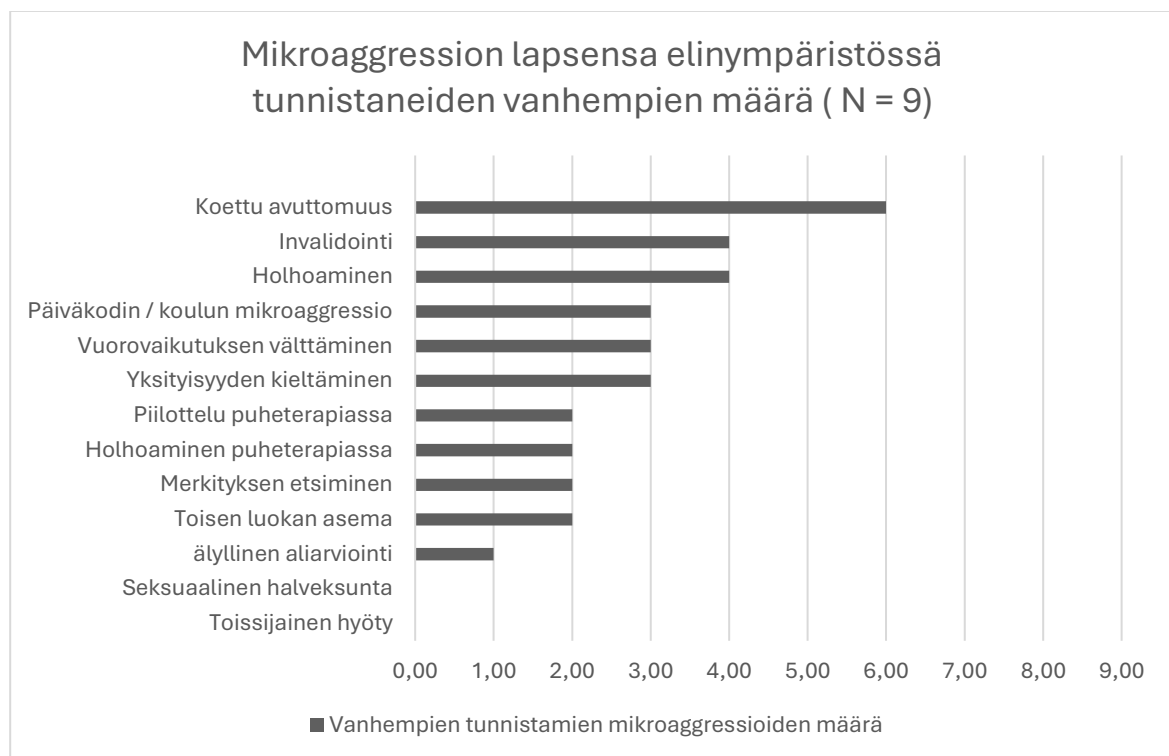
Tieteellisen tutkimuksen etiikan näkökulmasta pidetään tärkeänä, että lapsia käsittelevässä tutkimuksessa lapset kohdattaisiin suoraan, eikä vanhempien tai instituutioiden välityksellä (Kallio, 2012: s. 169). Tässä tutkimuksessa myös tutkittiin juuri vanhempien tunnistamia mikroaggressioita lastensa elinympäristössä eli näkökulma oli vanhemman. Tutkimusluvan pyytäminen lapsilta, joilla ei ole mahdollisuutta ymmärtää, mistä tutkimuksessa on kyse, ei ole eettisesti perusteltua eikä suostumusta voida tällöin pitää pätevänä (Kallio, 2012: s. 174). Mikroaggressioteorian käsitteellinen vaikeusaste ei ole lapsen helposti ja luotettavasti ymmärrettävissä.

5 TULOKSET

5.1 Vanhempien änkkyttävien lastensa elinympäristössä tunnistamat mikroaggressiot

Vanhemmat tunnistivat lapsensa elinympäristössä eniten koetun avuttomuuden mikroaggressiota, jonka tunnisti yhdeksästä vanhemmasta kuusi. Toiseksi eniten (4/9) tunnistettiin holhoamista ja invalidointia. Kolmasosa vastaajista (3 / 9) tunnisti lapsensa elämässä yksityisyyden kieltämisen ja vuorovaikutuksen välttämisen mikroaggressioita sekä päiväkodin/koulun mikroaggressiota. Vanhempien lastensa elinympäristössä tunnistamien mikroaggressioiden yleisyys vastauksissa on koottu kaavioon 2, ja kaikkien vastauslomakkeen vaihtoehtojen frekvenssit on koottu taulukkoon 2.

Kaavio 2. Mikroaggression lapsensa elinympäristössä tunnistaneiden vanhempien määrä

Toissijaisen hyödyn tai seksuaalisen halveksunnan mikroaggressioita ei tunnistanut kukaan vastaajista. Seuraavaksi vähiten vastaajat tunnistivat älyllisen aliarvioinnin mikroaggressiota. Myös

merkityksen etsiminen, toisen luokan asema sekä holhoaminen ja piilottelu puheterapiassa tunnistettiin vain kahden vastaajan lomakkeella.

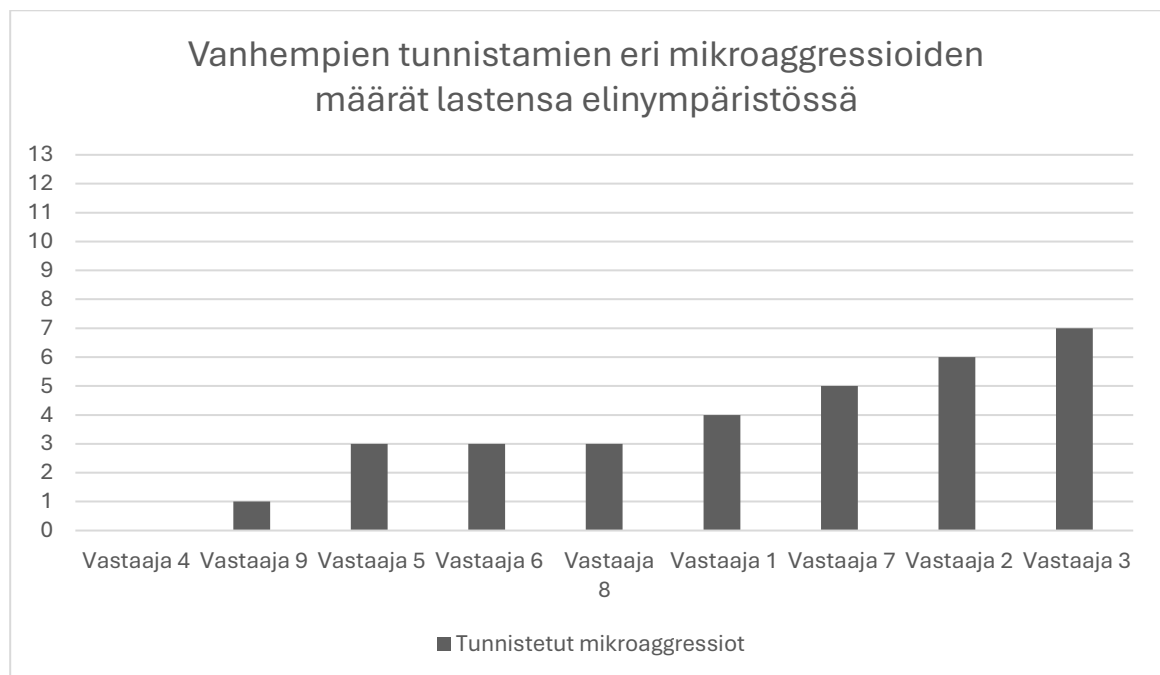
Eniten vanhemmat raportoivat yleisellä tasolla tunnistettuja mikroaggressioita (70), toiseksi eniten mikroaggressioita, joita he voivat kuvitella toteutuvan lapsensa elinympäristössä (54) ja vähiten he tunnistivat mikroaggressioita lapsensa elinympäristöön liittyen (32) (taulukko 2).

Taulukko 2. Vanhempien vastausfrekvenssit eri mikroaggressioista

Mikroaggressio	Tunnistan ilmiön yleisellä tasolla	Tunnistan ilmiön lapseeni liittyen	Voin kuvitella tämän ilmiön toteutuvan lapseni elinympäristössä
Holhoaminen	5	4	3
Invalidointi	5	4	3
Merkityksen etsiminen	5	2	5
Toissijainen hyöty	5	-	5
Toisen luokan asema	6	2	7
Vuorovaikutuksen välttäminen	5	3	4
Seksuaalinen halveksunta	6	-	3
Koettu avuttomuus	5	6	5
Älyllinen aliarviointi	7	1	4
Päiväkodin/koulun mikroaggressio	7	3	4
Holhoaminen puheterapiassa	4	2	1
Piilottelu puheterapiassa	4	2	2
Yksityisyyden kieltäminen	6	3	7
Yhteensä:	70	32	54

Vanhempien lapsensa elinympäristössä tunnistamien mikroaggressioiden määrä vaihteli vanhempien välillä selvästi (kaavio 3). Vaihteluväli lapsen elinympäristössä tunnistetuissa mikroaggressioissa oli 0–7, kun vastauslomakkeella oli kuvattu yhteensä 13 mikroaggressiota. Yksi vastaajista ei tunnistanut yhtään mikroaggressiota lapsensa elinympäristöön liittyen, ja yksi tunnisti vain yhden mikroaggression (koettu avuttomuus). Eniten mikroaggressioita tunnistanut vastaaja tunnisti seitsemän kolmesta- toista, ja kaksi vastaajaa tunnisti lapsensa elämässä viisi tai kuusi mikroaggressiota kolmesta- toista (kaavio 3).

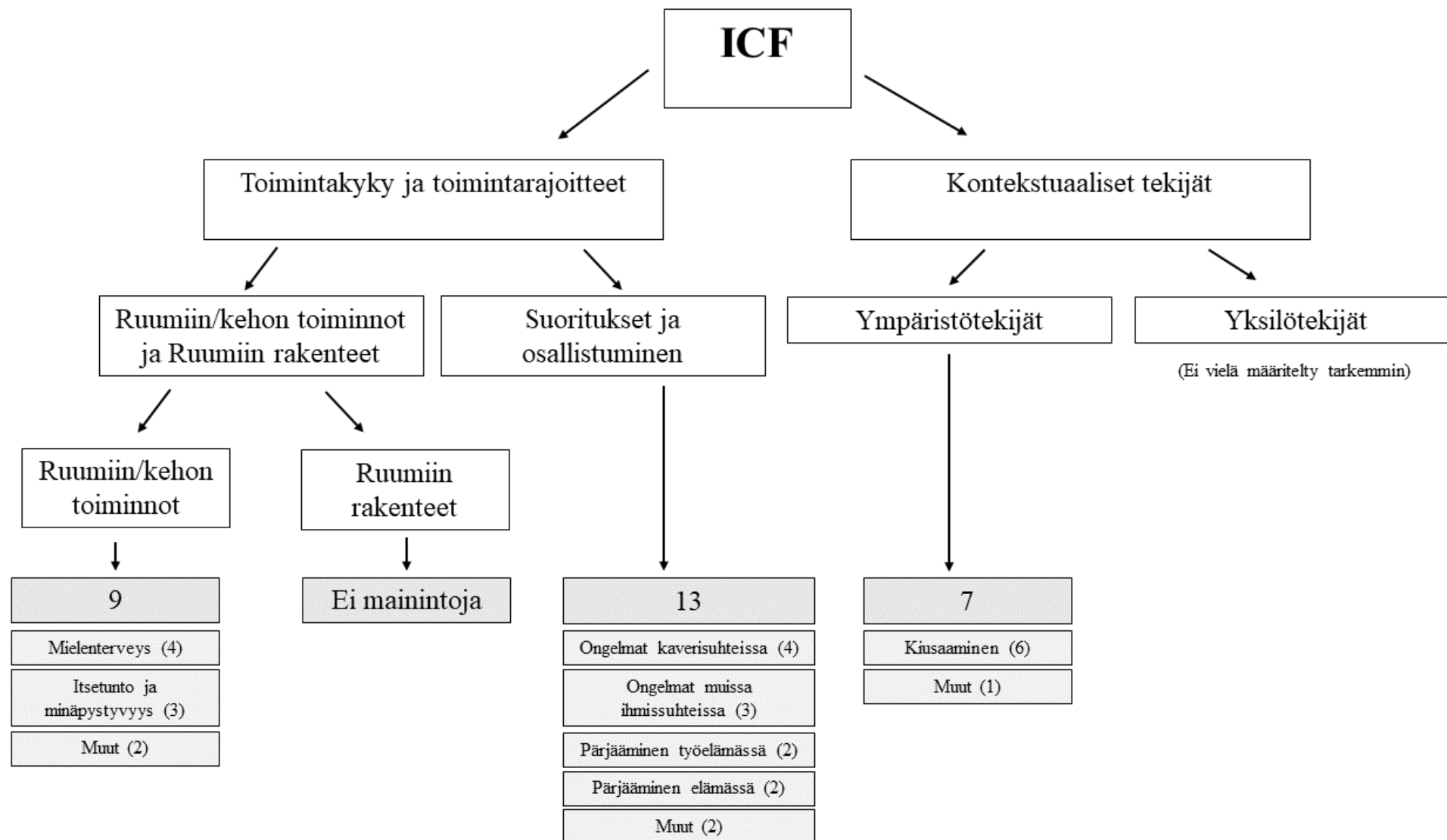
Kaavio 3: Vanhempien tunnistamien eri mikroaggressioiden määrät lastensa elinympäristössä

5.2 Vanhempien huolet lasten tulevaisuudesta ICF-viitekehyksen valossa

Vanhempien huolet lapsensa tulevaisuudesta sijoittuivat toimintakyvyn osa-alueisiin seuraavasti: Suoritukset ja osallistuminen -ryhmään kuuluvia huolia vanhemmat raportoivat 13 kappaletta, ruumiin/kehon toiminnot -ryhmään kuuluvia yhdeksän kappaletta ja ympäristötekijöihin liittyviä seitsemän kappaletta. Ruumin rakenteisiin ei kohdistunut yksikään huolista. Yhteensä huolia eri toimintakyvyn osa-alueilla oli aineistossa 27 kappaletta. Vanhempien huolten määrällinen ja osa-alueittainen jakautuminen ICF-viitekehykseen on kuvattu kaaviossa 5.

Kaavio 5. Vanhempien raportoimien huoltien määrät ja aiheet jaoteltuna ICF-viitekehyksen toimintakykyluokitukseen

5.2.1 Ruumiin/kehon toiminnot

Ruumiin ja kehon toiminnot -ryhmän huolet koskivat lähes kaikki mielen toimintoja (7 / 9). Vain yksi vanhempi oli huolissaan lapsen ääni- ja puhetoiminnoista: änkytyksen pahenemisesta. Mielen toimintoja koskevat huolet käsittelivät pääosin kahta aihetta: mielenterveyttä ja itsetuntoa ja minäpystyvyyttä. Vanhempien huolissa ei ollut änkyttävän lapsensa ruumiin rakenteisiin kohdistuvia huolia.

Huolen mielenterveydestä mainitsi neljä yhdeksästä vanhemmasta. Huolet mielenterveydestä liittyivät kahdella vastaajalla neljästä siihen, että lasta kiusattaisiin, mikä aiheuttaisi haasteita mielenterveydelle (Esimerkki 1).

Esimerkki 1. B1263 Henkinen vakaus

Koen, että jos änkytyksen takia joutuu kiusatuksi, se aiheuttaa **mielenterveysongelmia**

Huolen itsetunnosta ja minäpystyvyyden kokemuksesta mainitsi kolme yhdeksästä vanhemmasta.

Osassa vastauksissa mainittiin sekä itsetunto että minäpystyvyys (esimerkki 2).

Esimerkki 2. B1266 Itseluottamus

pelkoa kiusaamisesta, **vaikutuksista itsetuntoon**, uravalintoihin, **pystyvyyden kokemukseen**.

5.2.2 Suoritukset ja osallistuminen

Suoritukset ja osallistuminen -ryhmässä vanhemmat olivat useimmin huolissaan ongelmista lapsensa kaverisuhteissa (4/13) sekä ongelmista muissa ihmissuhteissa (3/13). Pärjäämisestä työelämässä ja elämässä ylipäätään oli huolissaan kaksi vanhempaa.

Ongelmat ihmissuhteissa jakautuivat kahteen alaryhmään: ongelmiin kaverisuhteissa ja ongelmiin ihmissuhteissa. Näitä huolia mainittiin yhteensä seitsemän kertaa. Huolet liittyivät esimerkiksi siihen, että lapsi ei saa kavereita tai kaverisuhteissa tulisi ongelmia (Esimerkki 3).

Esimerkki 3. D7500 Vapaamuotoiset sosiaaliset ihmissuhteet

Pelkään, että **lapseni jätetään ulkopuolelle** änkytyksen vuoksi (leikit, **kaverisuhteet**).

Vanhempien huoli änkytyksen vaikutuksista ihmissuhteisiin yleensä jaoteltiin ICF-viitekehyksessä henkilöiden välisen vuorovaikutuksen ja ihmissuhteiden pääluokkaan. Näitä huolia oli aineistossa kolmella vanhemmalla. Romanttisia suhteita koskevassa huolella vanhempi toi esiin, että huolen romanttisista suhteista ja sen vaikutuksista perheellistymiseen (Esimerkki 4).

Esimerkki 4. D7700 Romanttiset suhteet

Ei saa lapsia koska ei löydä **puolisoa**

Pärjäämisestä työelämässä oli huolissaan kaksi vanhempaa. Toisen vanhemman vastauksessa tuotiin esiin se, miten änkytys vaikuttaa lapsen tekemiin uravalintoihin (Esimerkki 5).

Esimerkki 5. D845 Työnhaku, työpaikan säilyttäminen ja työn päättäminen

pelkoa kiusaamisesta, **vaikutuksista** itsetuntoon, **uravalintoihin**, pystyvyyden kokemukseen.

Pärjäämisestä elämässä yleensä oli huolissaan kaksi vanhemmista. Vanhempien huoli lapsen pärjäämisestä elämässä yleensä jaoteltiin ICF-viitekehyksessä keskeisiin elämänalueisiin eli pääluokkaan 8. Koska huoli koski elämää yleensä laajalla mittakaavalla, ei sille pystytty määrittelemään tarkkaa ICF-koodia. Toinen vanhemmista toi esiin huolensa siitä, että maailma on *julma* ja miten lapsi pärjää tällaisessa maailmassa (Esimerkki 6).

Esimerkki 6. Keskeiset elämänaalueet

Päällimmäinen kysymys on, **kuinka pärjää julmassa maailmassa.**

5.2.3 Ympäristötekijät

Vanhempien huoli lapsen kiusaamisesta jaoteltiin ICF-viitekehysessä pääluokkaan Asenteet. Huoli kiusaamisesta mainittiin yhteensä kuusi kertaa. Vanhempien vastauksissa kiusaamista ei määritelty tarkemmin tai annettu siitä esimerkkejä, vaan se tuotiin esiin kirjaimellisesti kiusaamisen käsitteellä (Esimerkki 7).

Esimerkki 7. E425 Tuttavien, ikätoverien, työtoverien, naapurien ja yhteisön jäsenten asenteet

Huoli siitä, että kaverisuhteissa tulisi ongelmia/**kiusaamista**

6 POHDINTA

Tässä tutkimuksessa tarkasteltiin änkyttävien lasten vanhempien lastensa elinympäristössä tunnistamia mikroaggressioita ja huolia, joita vanhemmilla oli lapsensa tulevaisuuteen liittyen. Tutkimuksessa selvitettiin, millaisia mikroaggressioita änkyttävien lasten vanhemmat tunnistivat lapsensa elinympäristössä ja millaisia huolia heillä oli lapsensa tulevaisuudesta tämän toimintakyvyn näkökulmasta. Yleisimpiä änkyttävien lasten elinympäristössä tunnistettuja mikroaggressioita olivat koettu avuttomuus, invalidointi ja holhoaminen. Vanhempien huolet änkyttävien lastensa tulevaisuudesta koskivat ICF-viitekehyksessä ruumiin/kehon toimintoja, suorituksia ja osallistumista sekä ympäristökijöitä. Määrällisesti eniten huolia sijoittui ryhmään suoritukset ja osallistuminen. Eniten vanhemmat olivat huolissaan lapsensa kiusaamisesta.

6.1 Vanhempien tunnistamat mikroaggressiot

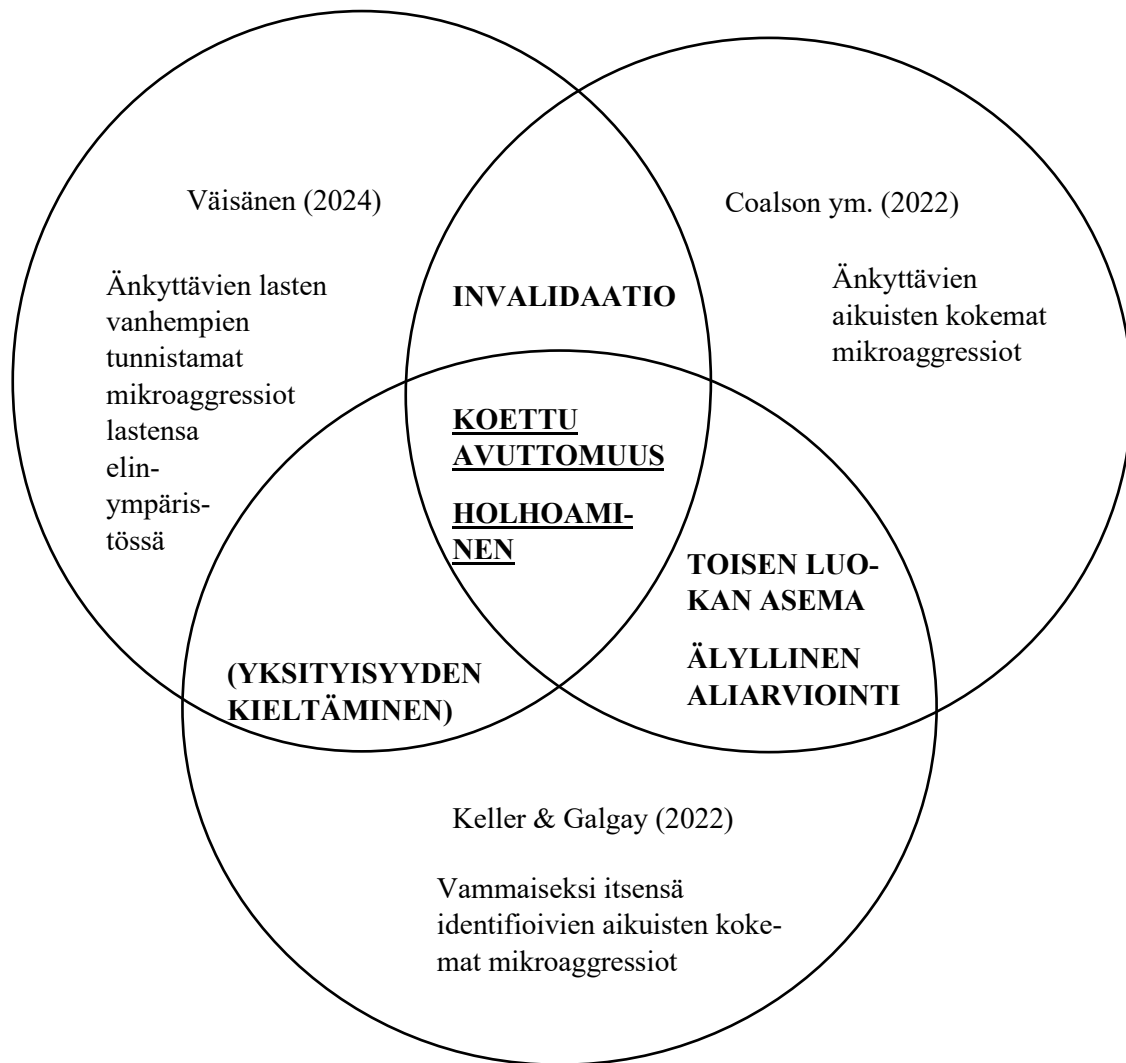
Kaksi kolmasosaa vanhemmista tunnisti lapsensa elämässä koetun avuttomuuden mikroaggressiota, joka oli yleisimmin tunnistettu mikroaggressio. Noin puolet vastaajista tunnisti invalidointia ja holhoamista. Kolmasosa vanhemmista tunnisti päiväkodin ja koulun mikroaggressioita, vuorovaikutuksen välttämistä ja yksityisyyden kieltämistä. Seksuaalisen halveksunnan ja toissijaisen hyödyn mikroaggressioita ei tunnistettu lainkaan lasten elinympäristöissä.

Coalsonin ja työryhmän (2022) änkyttäviä aikuisia koskevassa tutkimuksessa kaikki vastaajat raportoivat holhoamisen ja toisen luokan aseman mikroaggressioita, minkä lisäksi lähes kaikki nostivat esiin invalidaation, koetun avuttomuuden, älyllisen aliarvioinnin (*infantilization*) sekä kliinisessä ympäristössä ja työpaikalla esiintyviä mikroaggressioita. Sekä aikuisten änkyttävien ihmisten raportoimissa mikroaggressioissa että änkyttävien lasten vanhempien tunnistamissa mikroaggressioissa

korostuivat siis holhoamisen, koetun avuttomuuden ja invalidaation mikroaggressiot. Lisäksi molemmissa ryhmissä esiintyi institutionaalisten tilanteiden, kuten koulun tai työpaikan, mikroaggressioita.

Vammaiseksi itsensä identifioivien ihmisten kokemissa mikroaggressioissa nousivat esiin yksilöllisen identiteetin ja kokemuksen kieltämistä, yksityisyyden kieltämisen, koetun avuttomuuden, toissijaisen hyödyn, älyllisen ja toiminnallisen aliarvioinnin (*spread effect*), holhoamisen, toisen luokan kansalaisuuden ja seksuaalisen halveksunnan mikroaggressioita (Keller & Galgay, 2010). Vammaiseksi itsensä identifioivien ihmisten kokemia mikroaggressioita käytetään tässä tutkimuksessa vertailukohtana änkyttävien ihmisten kokemille mikroaggressioille, sillä Kellerin ja Galgayn tutkimuksessa oli mukana myös kyvykkyyden tai terveydentilan takia mikroaggressioita kohtaavia ihmisiä.

Yhteistä änkyttävien aikuisten ja lasten sekä vammaiseksi itsensä identifioivien aikuisten elinympäristössä esiintyvissä mikroaggressioissa ovat siis holhoamisen ja koetun avuttomuuden mikroaggressiot (kaavio 6). Vammaiseksi itsensä identifioivia käsittelevässä tutkimuksessa holhoamiseen oli kuitenkin katsottu kuuluvan myös sellaisia esiintymiä, jotka änkytystä käsittelevissä tutkimuksissa oli luokiteltu invalidoinniksi. Tästä syystä on mahdollista, että myös invalidointi erillisenä luokkana yhdistäisi kyseisiä ryhmiä.

Kaavio 6. Yhteneväisyydet aikuisten änkyttävien ihmisten kokemien, vammaiseksi itsensä identifioivien ihmisten kokemien ja änkyttävien lasten vanhempien lastensa elinympäristössä tunnistamien mikroaggressioiden välillä.

Toisen luokan aseman ilmaisuja tunnistettiin änkyttävien lasten elinympäristössä vain vähän, kun taas aikuisilla änkyttävillä ihmisillä kyseisen mikroaggression nostivat esille kaikki vastaajat (Coalson ym., 2022). Toisen luokan aseman mikroaggressiota näyttävät kokevan siis pääosin änkyttävät aikuiset, sillä sitä tunnistettiin änkyttävien lasten elinympäristössä vain vähän. On kuitenkin otettava huomioon, että Coalsonin ja työryhmän tutkimus oli haastattelumuotoinen, joten se, millaiset mikroaggressiot luokiteltiin toisen luokan asemaa ilmaiseviksi, voi vaihdella tämän tutkimuksen kanssa. Tässä tutkimuksessa kyseinen mikroaggressio oli kuvattu vastaajille sekä ilmiötä kuvaavalla

väitteellä ”Änkyttävä henkilö koetaan tai häntä kohdellaan alempiarvoisena ihmisenä.” että esimerkeillä: ”Sä et voi tulla leikkiin koska et osaa puhua” ja ”Sä oot vammanen”. Esimerkkien suppeus voi rajata tapauksia, jotka vanhemmat määrittivät tähän mikroaggressioryhmään kuuluviksi.

Toissijaisen hyödyn ja seksuaalisen halveksunnan mikroaggressioita ei tunnistettu änkyttävien lasten elinympäristössä lainkaan. Aikuisista änkyttävistä ihmisistä neljä seitsemästä eli hieman yli puolet kertoi toissijaisen hyödyn mikroaggressiosta (Coalson ym., 2022), joten toissijaisen hyödyn mikroaggressio vaikuttaa olevan nimenomaan aikuisten änkyttävien ihmisten elämässä esiintyvä mikroaggressio. Seksuaalisen halveksunnan mikroaggressiota änkyttävät aikuiset kokivat niin ikään hyvin vähän: yksi vastaaja seitsemästä raportoi tästä mikroaggressiosta. Seksuaalisen halveksunnan mikroaggressiota ei siis raportoitu merkittävästi kummassakaan änkyttäviä ihmisiä koskevassa tutkimuksessa.

Coalsonin ja työryhmän (2022), Kellerin ja Galgayn (2010) ja tässä tutkimuksessa oli kuitenkin joitain merkittäviä eroja, mikä on otettava huomioon tutkimustuloksia rinnastettaessa. Tutkimusten tavat määrittellä eri mikroaggressioita erosivat osittain toisistaan. Invalidointi esimerkiksi kuvattiin Kellerin ja Galgayn (2010) tutkimuksessa tilanteiksi, joissa henkilön puolesta sanotaan tai tehdään asioita tai tälle selitetään asioita. Tässä tutkimuksessa ja Coalsonin ja työryhmän tutkimuksessa (2022) invalidointi määriteltiin tilanteeksi, jossa änkytyksen määrää tai laatua vähätellään tai se kiistetään täysin. Koetun avuttomuuden mikroaggressio kuvailtiin tässä tutkimuksessa epätoivotuiksi yrityksiksi auttaa änkyttävää henkilöä. Samankaltaista määritelmää käytettiin myös Coalsonin ja työryhmän (2022) tutkimuksessa, koska tämän tutkimuksen määritelmät oli poimittu kyseisestä tutkimuksesta. Kellerin ja Galgayn (2010) tutkimuksessa koetun avuttomuuden mikroaggressio koski tilanteita, joissa tuotiin ilmi uskomus, jonka mukaan vammaisen ihminen tarvitsee muiden ihmisten apua lähes koko ajan. Yhteistä näiden kolmen ryhmän koetun avuttomuuden mikroaggressiolle on siis se, että

heille tarjotaan tavalla tai toisella apua pyytämättä ja tilanteissa, joissa he eivät apua halua. Toisaalta määritelmät eivät olleet täysin yhteneväiset, mikä täytyy ottaa huomioon tuloksia rinnastaessa.

Mikroaggressioteorian näkökulmasta tämän tutkimus käsitteli mikroaggressioita sivusta seuraavan ihmisen kokemusta (Schroer & Bain, 2020), kun taas Coalsonin ja työryhmän (2022) sekä Kellerin ja Galgayn (2010) tutkimukset käsittelevät sen henkilön kokemusta, johon mikroaggressio kohdistuu. Tämä on otettava huomioon tutkimustuloksia tulkitessa ja sovellettaessa, sillä tutkimus ei anna suoraa tietoa siitä, millaisia mikroaggressioita änkyttävät lapset kokevat. On mahdollista, että änkyttävä lapsi ei ole huomannut tai ymmärtänyt vanhemman tunnistamaa mikroaggressioita lainkaan. Toisaalta on aivan yhtä mahdollista, että lapsi on tunnistanut ja ymmärtänyt saman mikroaggression kuin tämän vanhempi. Änkyttävän lapsen oma näkökulma vaatiikin lisätutkimusta ja toisenlaisen tutkimusasetel-
man.

Kasvokkaisten mikroaggressioiden yhteys seurauksiin on ryhmätason mikroaggressioita vahvempi (Lui & Quezada, 2019). Änkyttävien lasten elinympäristössä tunnistetuista mikroaggressioista yleisimmät ovat juuri kasvokkaisia: koetun avuttomuuden (epätoivotut yritykset auttaa änkyttävää henkilöä), invalidoinnin (änkytyksen määrää tai laatua vähätellään tai kiistetään täysin) ja holhoamisen (ansaitsematon ylistys asiasta, josta ei kehuttaisi sujuvaa puhujaa) mikroaggressiot esiintyvät usein kasvokkaisessa vuorovaikutuksessa. Toisaalta tutkimukseen mukaan otetut mikroaggressioesimerkit edustivat myös pääosin juuri kasvokkaisia mikroaggressioita. Änkyttävien ihmisten elinympäristössä esiintyvien muiden kuin kasvokkaisten mikroaggressioiden esiintymisestä tarvittaisiinkin näin lisätutkimusta.

6.2 Vanhempien huolet lasten tulevaisuudesta toimintakyvyn näkökulmasta ja yhteys mikroaggressioihin

Vanhemmat eivät olleet suoraan huolissaan lapseensa kohdistuvista mikroaggressioista. Toisaalta monien huoltien osatekijänä voivat olla mikroaggressiot, koska niiden on todettu olevan yhteydessä samankaltaisiin vaikutuksiin, kuten mielenterveyden ongelmiin, kuin mistä vanhemmat olivat huolissaan (Lui & Quezada, 2019; Torres ym., 2010, Loyd ym., 2022, Walls ym., 2015). Aihe vaatii kuitenkin lisätutkimusta. Toisaalta on huomionarvoista, että vanhemmat eivät maininneet huolissaan mikroaggressioita, vaikka he olivat ennen avokysymyksiin vastaamista pohtineet, millaisia mikroaggressioita he ovat nähneet lapsensa elämässä toteutuvan.

Tutkimuksen vanhempien huolet kohdistuivat huomattavilta osin ympäristötekijöihin, mikä poikkeaa aiemmista änkyttävien ihmisten toimintakyvystä tehdystä suomalaisesta monitapaustutkimuksesta. Aikuiset, joilla on kehityksellinen änkytys, raportoivat Penttilän ja työryhmän tutkimuksessa (2023, s. 28) huomattavasti vähemmän ICF-viitekehyksen ympäristötekijöihin liittyviä vaikutuksia kuin ruumiin ja kehon toimintoihin tai suorituksiin ja osallistumiseen liittyviä vaikutuksia. Ympäristötekijöitä ei kyseisessä tutkimuksessa päästy analysoidaan lainkaan alhaisen esiintyvyyden vuoksi. Tässä tutkimuksessa ympäristötekijöihin kuuluvia vaikutuksia raportoitiin niin ikään ryhmistä vähiten, mutta ero kahteen muuhun ryhmään ei ollut yhtä suuri.

Vanhempien huolet änkyttävän lapsen toimintakykyyn vaikuttavista ympäristötekijöistä noudattelevat änkyttävistä ihmisistä saatuja tutkimustuloksia. Änkyttäviä lapsia, nuoria ja aikuisia kiusataan ei-änkyttäviä todennäköisemmin (Blood ym., 2011; Blood & Blood, 2004; Hugh-Jones & Smith, 1999), ja vanhemmista suuri osa oli huolissaan lapsensa kiusaamisesta. Toisaalta tämän tutkimuksen toisen tutkimuskysymyksen näkökulmasta on tärkeää huomata, että kiusaamisen ja mikroaggressioiden käsitteet ovat osin päällekkäisiä. Keskeistä on kuitenkin, että tämän tutkimuksen ohjeessa tutkittaville

kerrottiin, että mikroaggressiot eroavat avoimista syrjinnän muodoista monitulkintaisuutensa takia. Näin ollen vanhempien huolia kiusaamisesta ei voida pitää huolena mikroaggressioista, vaikka käsitteet tutkimuksissa voivatkin olla osin päällekkäisiä (ks. Sue ym., 2007).

Vanhempien huolet änkyttävän lapsensa kehon ja ruumiin toiminnoista koskien itsetuntoa ja minäpystyvyyttä noudattelevat aiemmasta änkyttäviä ihmisiä käsittelevästä tutkimuksesta saatuja tuloksia. Nuorilla aikuisilla, jotka änkyttävät, on todettu olevan ei-änkyttäviä heikompi itsetunto (Blood ym., 2011). Toisaalta on otettava huomioon, että ihmiset, jotka änkyttävät kohtaavat elämässään muita todennäköisemmin kiusaamista (Blood ym., 2011; Blood & Blood, 2004; Hugh-Jones & Smith, 1999) ja kiusaaminen on taas yhteydessä muun muassa matalampaan itsetuntoon (Hymel & Swearer, 2015). Änkyttävien ihmisten heikompaan itsetuntoon voivat siis vaikuttaa myös ympäristötekijät, kuten kiusaaminen, ei änkytys itsessään. Toisaalta myös mikroaggressioiden on todettu olevan yhteydessä matalampaan itsetuntoon ja minäpystyvyyteen (Hughes ym., 2016, Fisher & Fenton, 2000; Nadal ym., 2014; Thai ym., 2017;). On kuitenkin otettava huomioon, että on viitteitä siitä, että yksilökohtaiset erot mielen sisäisissä toiminnoissa sekä se, kohdistuvatko mikroaggressiot ryhmään vai yksilöön, voivat vaikuttaa siihen, miten mikroaggressiot vaikuttavat itsetuntoon (Armenta & Hunt, 2009; Kaufman ym., 2017).

Änkyttävien lasten vanhemmat olivat tässä tutkimuksessa huolissaan erityisesti lapsensa mielenterveydestä. Huoli noudattelee änkyttävistä ihmisistä saatuja tutkimustuloksia, sillä änkytys on yhteydessä useisiin mielenterveyden ongelmiin (Briley ym., 2021; Iverach ym., 2009). Toisaalta myös mikroaggressioiden on todettu olevan yhteydessä eri vähemmistöryhmien heikompaan mielenterveyteen (Loyd ym., 2022; Lui & Quezada, 2019; Torres ym., 2010; Walls ym., 2015). On kuitenkin otettava huomioon, että mikroaggressioiden vaikutuksista mielenterveyteen on tehty vain vähän pitkittäistä tutkimusta. Lisäksi mikroaggressioita käsittelevässä meta-analyysissä huomattiin, että mikroaggressioiden seurauksia kartoittavat tutkimukset eivät aina onnistuneet erottamaan mikroaggressioiden

seurauksia mahdollisista muista seurausten osatekijöistä, kuten syrjinnästä ja yksilötekijöistä (Lui & Quezada, 2019).

6.3 Menetelmän pohdinta

Vastaajien taustamuuttujien kerääminen olisi ollut tutkimukselle monella tapaa hyödyllistä. Esimerkiksi se, miten änkytyksen vaikeusaste vaikuttaa vanhempien tunnistamien mikroaggressioiden määrään, olisi täydentänyt hyvin vammaisuuteen liittyvien mikroaggressioiden tutkimusta, sillä vamman vaikeusasteen vaikutuksista koettujen mikroaggressioiden määrään tarvitaan lisätietoa (Coalson ym., 2022; Conover ym., 2017). Toisaalta vastaajien vähäinen määrä ($N = 9$) ei riittänyt tilastollisen analyysin tekemiseen. Näin ollen aihetta olisi tarpeen tutkia myös suuremmalla otoskoolla.

Tutkimuksen osallistujat saattoivat valikoitua siten, että tutkimukseen vastasivat ne, jotka tunnistivat lapsensa elinympäristössä mikroaggressioita. Ne, jotka eivät joko tunteneet kyseistä käsitettä tai eivät olleet huomanneet tapauksia lapsensa elämässä, eivät välttämättä olleet yhtä kiinnostuneita vastaamaan tutkimukseen. On myös mahdollista, että tutkittavien valikoitumista olisi vähentänyt tutkimuksen nimeäminen ilman mikroaggression käsitettä, esimerkiksi änkyttävien lasten kohtelua koskeksi, jolloin käsitteen tuntemattomuus ei ehkä olisi vaikuttanut vastaajien valikoitumiseen.

Tutkimuksen aineisto kerättiin änkyttävien lasten vanhemmilta. Tällöin tuloksia ei voida yleistää koskemaan lasten kokemia mikroaggressioita, sillä vanhemman ja lapsen kokemukset mikroaggressioista eivät ole yhtäläisiä, vaan vanhempi on sivustaseuraaja (Schroer & Bain, 2020). Jatkossa voisi pohtia, olisiko samankaltaista tutkimusta mahdollista toteuttaa siten, että vastaajia olisivat mikroaggressioiden kohteena olevan ryhmän jäsenet, jolloin tietoa saataisiin lapsilta ja nuorilta itseltään.

Tällaisenaan tutkimusta ei voi alle 18-vuotiailla toteuttaa aiheen abstraktiuden vaatimustason ja toisaalta lapsilla tehtävän tutkimuksen eettisten kysymysten näkökulmasta.

Tutkimuksessa hyödynnetty mikroaggression käsite on herättänyt myös kriittistä keskustelua. Mikroaggression käsitettä on kritisoitu sen määritelmän epämääräisyydestä, mikä kritiikin mukaan aiheuttaa sen, että rajanvetoa mikroaggression ja ei-mikroaggression välille on vaikea tehdä (Lilienfeld, 2017). On myös esitetty, että jotkut mikroaggressioiksi luokitelluista lausumista ovat vain poliittisia mielipiteitä, joiden kanssa joku on eri mieltä (Campbell & Manning, 2018). Tämän tutkimuksen näkökulmasta kriittisesti voi tarkastella myös sitä, että kiusaaminen ja syrjintä on luokiteltu Suen ja työryhmän taksonomiassa (2007) yhdeksi mikroaggression muodoksi, mikrohyökkäyksi, kun taas tämän tutkimuksen kyselylomakkeen ohjeessa kiusaaminen ja syrjintä luokiteltiin mikroaggressioista erillisiksi ilmiöiksi.

Kriittistä keskustelua on käyty myös siitä, ovatko mikroaggressiot tarkoituksellisia ja ilmentävätkö ne ennakkoluuloja ja aggressioita (ks. Lilienfeld, 2017; Williams, 2020). Rotuun liittyvien mikroaggressioiden tutkimuksessa mikroaggressioiden on ehdotettu pohjautuvan nimenomaan tiedostamattomiin asenteisiin toisen ryhmän alemmuudesta (Davis, 1989). Onkin myös tuotu esiin, että mikroaggressioiden lausujat ja tekijät eivät välttämättä ole tietoisia niistä (Campbell & Manning, 2018). Kielellisiin häiriöihin liittyvien mikroaggressioiden tutkimuksessa olisikin syytä tarkastella myös tekijän näkökulmaa, jotta ilmiötä ymmärrettäisiin kokonaisvaltaisemmin.

Keskustelua on myös käyty siitä, miten mikroaggressiotutkimus kuvaa vähemmistöryhmiä. Suen ja työryhmän (2007) mikroaggressiotutkimuksen on väitetty kuvaavan poc-ihmisiä ryhmänä, joka on heikko, psykologisesti haavoittuva ja kykenemätön vastaamaan heihin kohdistuviin mikroaggressioihin (Thomas 2008: s. 275). Mikroaggressiotutkimuksessa onkin 2010-luvulla kiinnitetty huomiota myös selviytymisstrategioihin, joita vähemmistöryhmät käyttävät mikroaggressioiden aiheuttamaan stressiin (Huang ym., 2023; Koskinen, 2014; Loyd ym., 2022; Sanchez ym., 2018). Tässä

tutkimuksessa mikroaggressioita tunnistivat ihmiset, jotka eivät itse olleet niiden kohteena. Näin ollen kohderyhmän reaktiot mikroaggressioihin jäivät tutkimuksen ulkopuolelle.

6.4 Tutkimuksen kliininen merkitys ja jatkotutkimusaiheita

Tämä tutkimus laajentaa ymmärrystä änkyttävien ihmisten toimintakykyyn vaikuttavista osa-alueista. Tutkimuksen tulokset kertovat, millaisia tutkimusten mukaan toimintakykyyn kielteisesti vaikuttavia ilmiöitä eli mikroaggressioita änkyttävät lapset kohtaavat elinympäristössään. Tutkimus auttaa änkyttävien lasten kanssa toimivia ihmisiä huomioimaan lasten elinympäristössä esiintyvät mikroaggressiot ja mahdollisesti tarkastelemaan omien toimintamallien takana vaikuttavia stereotyyppioita ja ajatusmalleja. Toisaalta tutkimus tarjoaa änkyttävien lasten ja heidän perheidensä kanssa työskenteleville puheterapeuteille tietoa siitä, millaiset ympäristötekijät voivat vaikuttaa änkyttävän lapsen toimintakykyyn. Kun ympäristötekijöistä on enemmän tietoa, toimintakykyä voidaan kuntouttaa laajalaisemmin. Kolmanneksi tutkimus tarjoaa tietoa suhtautumisesta änkyttäviin lapsiin, ja tietoa voidaan hyödyntää esimerkiksi koulutus- ja vaikuttamistoiminnassa.

Änkyttävien ihmisten ja heihin kohdistuvien mikroaggressioiden tutkimus on vasta alussa. Jatkotutkimuksessa onkin tärkeää ottaa huomioon erilaiset mikroaggressioiden seurauksiin vaikuttavat osatekijät, jotta saadaan tietoa siitä, millaisia seurauksia nimenomaan mikroaggressioilla on änkyttävien ihmisten toimintakyvylle. Tärkeää olisi tutkia myös sitä, miten esimerkiksi änkytyksen vaikeusaste ja saatu puheterapeuttinen kuntoutus vaikuttavat siihen, miten änkyttävä ihminen suhtautuu kohtamiinsa mikroaggressioihin ja millaisia seurauksia niillä näin ollen voi olla. Änkyttävien lasten elinympäristössä esiintyvien mikroaggressioiden näkökulmasta olisi hyödyllistä tutkia sitä, tunnistaivatko lapset itse oman elinympäristönsä mikroaggressiot esimerkkien perusteella ja miten he niihin suhtautuvat.

7 LÄHTEET

- Armenta, B. E. & Hunt, J. S. (2009). Responding to Societal Devaluation: Effects of Perceived Personal and Group Discrimination on the Ethnic Group Identification and Personal Self-Esteem of Latino/Latina Adolescents. *Group Processes & Intergroup Relations*, 12(1), 23–39. <https://doi.org/10.1177/1368430208098775>
- Barber, S., Gronholm, P. C., Ahuja, S., Rüsçh, N. & Thornicroft, G. (2020). Microaggressions towards people affected by mental health problems: a scoping review. *Epidemiology and Psychiatric Sciences*, 29. 1–11. <https://doi.org/10.1017/S2045796019000763>
- Blood, G. W. & Blood, I. M. (2004). Bullying in Adolescents Who Stutter: Communicative Competence and Self-Esteem. *Contemporary Issues in Communication Science and Disorders*, 31, 69–79. https://doi.org/10.1044/cicsd_31_S_69
- Blood, G. W., Blood, I. M., Tramontana, G. M., Sylvia, A. J., Boyle, M. P. & Motzko, G. R. (2011). Self-Reported Experience of Bullying of Students Who Stutter: Relations with Life Satisfaction, Life Orientation, and Self-Esteem. *Perceptual and Motor Skills*, 113(2). 353–364. <https://doi.org/10.2466/07.10.15.17.PMS.113.5.353-364>
- Briley, P. M., Gerlach, H., & Jacobs, M. M. (2021). Relationships between stuttering, depression, and suicidal ideation in young adults: Accounting for gender differences. *Journal of Fluency Disorders*, 67, 105820–105820. <https://doi.org/10.1016/j.jfludis.2020.105820>
- Van Borsel, J., Brepoels, M. & De Coene, J. (2011). Stuttering, attractiveness and romantic relationships: The perception of adolescents and young adults. *Journal of Fluency Disorders*, 36(1), 41–50. <https://doi.org/10.1016/j.jfludis.2011.01.002>
- Campbell, B. & Manning, J. (2018). *The rise of victimhood culture: microaggressions, safe spaces, and the new culture wars*. Palgrave Macmillan. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-70329-9>
- Carter, A., Breen, L, Yaruss, J. S. & Beilby, J. (2017). Self-efficacy and quality of life in adults who stutter. *Journal of Fluency Disorders*, 54. 14–23. <https://doi.org/10.1016/j.jfludis.2017.09.004>.
- Chang, S., Garnett, E., Etchell, A. & Chow, H. (2018). Functional and Neuroanatomical Bases of Developmental Stuttering: Current Insights. *The Neuroscientist*, 25(6), 566–582. <https://doi.org/10.1177/107385841880359>
- Coalson, G. A., Crawford, A., Treleaven, S. B., Byrd, C. T., Davis, L., Dang, L., Edgerly, J. & Turk, A. (2022). Microaggression and the adult stuttering experience. *Journal of Communication Disorders*, 95, 106180–106180. <https://doi.org/10.1016/j.jcomdis.2021.106180>

- Conover, K. J. & Israel, T. (2019). Microaggressions and Social Support Among Sexual Minorities with Physical Disabilities. *Rehabilitation Psychology*, 64(2), 167–178. <https://doi.org/10.1037/rep0000250>
- Conover, K. J., Israel, T. & Nylund-Gibson, K. (2017). Development and Validation of the Ableist Microaggressions Scale. *The Counseling Psychologist*, 45(4), 570–599. <https://doi.org/10.1177/0011000017715317>
- Crichton-Smith, I. (2002). Communicating in the real world: accounts from people who stammer. *Journal of Fluency Disorders*, 27(4), 333–352. [https://doi-org.libproxy.tuni.fi/10.1016/S0094-730X\(02\)00161-4](https://doi-org.libproxy.tuni.fi/10.1016/S0094-730X(02)00161-4)
- Davis, P. C. (1989). Law As Microaggression. *The Yale Law Journal*, 98(8), 1559–1577. <https://doi.org/10.2307/796605>
- Fisher, C. B., Wallace, S. A. & Fenton, R. E. (2000). Discrimination distress during adolescence. *Journal of Youth and Adolescence*, 29(6), 679–695. <https://doi.org/10.1023/A:1026-455906512>
- Farr, R. H., Crain, E. E., Oakley, M. K., Cashen, K. K. & Garber, K. J. (2016). Microaggressions, Feelings of Difference, and Resilience Among Adopted Children with Sexual Minority Parents. *Journal of Youth and Adolescence*, 45(1), 85–104. <https://doi.org/10.1007/s10964-015-0353-6>
- Frigerio-Domingues, C. & Drayna, D. (2017). Genetic contributions to stuttering: the current evidence. *Molecular Genetics & Genomic Medicine*, 5(2), 95–102. <https://doi.org/10.1002/mgg3.276>
- Guitar, B. (2024). *Stuttering: an Integrated approach to its nature and treatment* (6. painos). Wolters Kluwer Health.
- Gunn, A., Menzies, R., O’Brian, S., Onslow, M., Packman, A., Lowe, R., Iverach, L., Heard, R. & Block, S. (2014). Axis I anxiety and mental health disorders among stuttering adolescents. *Journal of Fluency Disorders*, 40. 58–68. <https://doi.org/10.1016/j.jfludis.2013.09.002>
- Huang, Y.-T., Chou, W.-J., Hang, Y.-C. & Yen, C.-F. (2023). Sexual Orientation Microaggression Experiences and Coping Responses of Lesbian, Gay, and Bisexual Individuals in Taiwan: A Qualitative Study. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 20(3): 2304. <https://doi.org/10.3390/ijerph20032304>
- Hugh-Jones, S., & Smith, P. K. (1999). Self-reports of short- and long-term effects of bullying on children who stammer. *British Journal of Educational Psychology*, 69(29)., 141–158. <https://doi.org/10.1348/000709999157626>

- Hymel, S. & Swearer, S. M. (2015). Four decades of research on school bullying: An introduction. *American Psychologist*, 70(4). 293–299. <https://doi.org/10.1037/a0038928>
- Iverach, L., Jones, M., McLellan, L. F., Lyneham, H. J., Menzies, R. G., Onslow, M. & Rapee, R. M. (2016). Prevalence of anxiety disorders among children who stutter. *Journal of Fluency Disorders*, 49. 13–28. <https://doi.org/10.1016/j.jfludis.2016.07.002>
- Iverach, L., O'Brian, S., Jones, M., Block, S., Lincoln, M., Harrison, E., Hewat, S., Menzies, R., Packman, A. & Onslow, M. (2009). Prevalence of anxiety disorders among adults seeking speech therapy for stuttering. *Journal of Anxiety Disorders*, 23(7). 928–934. <https://doi.org/10.1016/j.janxdis.2009.06.003>
- Jaskari, O. & Keski-Rahkonen, A. (2021). Vähemmistöstressi uhkana seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen terveydelle. *Duodecim*, 137(17). 1781–1788.
- McAllister, J., Kelman, E., Millard, S. (2015). Anxiety and Cognitive Bias in Children and Young People who Stutter, *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 193. 183-191. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.03.258>.
- Kallio, K. P. (2012). Lasten ja nuorten epäsuoran kohtaamisen etiikka. Teoksessa H. Lagström, T. Pösö, N. Rutanen ja K. Vehkalahti (toim.), *Lasten ja nuorten tutkimuksen etiikka*. Nuorisotutkimusseura.
- Karhula, M., Saukkonen, S., Kinnunen, A., Heiskanen, T., Xiong, E. & Anttila, H. (2021). ICF-luokituksen yksilötekijöiden kuvaus on osa toimintakyvyn laaja-alaista arviointia: Kartoittava kirjallisuuskatsaus ICF-yksilötekijöitä käsittelevistä tutkimuksista. *Kuntoutus*, 44(2). 9–24. <https://doi.org/10.37451/kuntoutus.109476>
- Kattari, S. K. (2020). Ableist Microaggressions and the Mental Health of Disabled Adults. *Community Mental Health Journal*, 56(6). 1170–1179. <https://doi.org/10.1007/s10597-020-00615-6>
- Kaufman, T. M. L., Baams, L. & Dubas, J. S. (2017). Microaggressions and Depressive Symptoms in Sexual Minority Youth: The Roles of Rumination and Social Support. *Psychology of Sexual Orientation and Gender Diversity*, 4(2). 184–192. <https://doi.org/10.1037/sgd0000219>
- Keller, R. M. & Galgay, C. E. (2010). Microaggressive experiences of people with disabilities. Teoksessa W. Sue (toim.), *Microaggressions and marginality: manifestation, dynamics, and impact* (s. 241–267). John Wiley & Sons.
- Kite, M. E. & Whitley, B. E. (2016). *Psychology of prejudice and discrimination*. Routledge.
- Klompas, M. & Ross, E. (2004). Life experiences of people who stutter, and the perceived impact of stuttering on quality of life: personal accounts of South African individuals. *Journal of Fluency Disorders*, 29(4). 275–305. <https://doi.org/10.1016/j.jfludis.2004.10.001>

- Koskinen, Maarit (2014). Mikroaggressiot ja selvitymisstrategiat aikuisten kansainvälisesti adoptoitujen kokemuksissa. Teoksessa M. Koskinen, S-M Sarkkinen & M. Svala (toim.), *Kansainvälinen adoptio Suomessa: Tutkimusnäkökulmia adoptioon* (s. 85–115).
- Lilienfeld, S. O. (2017). Microaggressions: Strong Claims, Inadequate Evidence. *Perspectives on Psychological Science*, 12(1). 138–169. <https://doi.org/10.1177/1745691616659391>
- Logan, K. J. (2022). *Fluency disorders: stuttering, cluttering, and related fluency problems*. Plural Publishing.
- Loyd, A. B., Kürüm, E., Crooks, N., Maya, A., Emerson, E. & Donenberg, G. R. (2022). Investigating Longitudinal Associations Between Racial Microaggressions, Coping, Racial/Ethnic Identity, and Mental Health in Black Girls and Women. *Journal of Research on Adolescence*, 32(1). 69–88. <https://doi.org/10.1111/jora.12710>
- Lui, P. P. & Quezada, L. (2019). Associations Between Microaggression and Adjustment Outcomes: A Meta-Analytic and Narrative Review. *Psychological Bulletin*, 145(1). 45–78. <https://doi.org/10.1037/bul0000172>
- Mercer, S. H., Zeigler-Hill, V., Wallace, M. & Hayes, D. M. (2011). Development and initial validation of the Inventory of Microaggressions Against Black Individuals. *Journal of Counseling Psychology*, 58. 457–469. <https://doi.org/10.1037/a0024937>
- Meyer, I. H. (1995). Minority Stress and Mental Health in Gay Men. *Journal of Health and Social Behavior*, 36(1). 38–56. <https://doi.org/10.2307/2137286>
- Nadal, K. L., Wong, Y., Griffin, K. E., Davidoff, K. & Sriken, J. (2014). The Adverse Impact of Racial Microaggressions on College Students' Self-Esteem. *Journal of College Student Development*, 55(5). 461–474. <https://doi.org/10.1353/csd.2014.0051>
- Panico, J., Healey, E. C. & Knopik, J. (2015). Elementary school students' perceptions of stuttering: A mixed model approach. *Journal of Fluency Disorders*, 45. 1–11. <https://doi.org/10.1016/j.jfludis.2015.06.001>
- Penttilä, N., Rauhala, E. & Lintula, L. (2023). "Mä koen vähän ehkä itteni alempiarvoisemmaksi": Nuorten aikuisten kokemuksia kehityksellisestä änkytyksestä. *Puhe ja Kieli*, 43(1). 23–40. <https://doi.org/10.23997/pk.131259>
- Pierce, C. M. (1970). Black psychiatry one year after Miami. *Journal of the National Medical Association*, 62(6). 471–473.
- Qi, C., Wang, Y., Lai, J. & Jiao, Y. (2023). Hidden hurt: A qualitative study of the microaggressions experienced by disabled children in education in China. *Child Abuse & Neglect*, 141. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2023.106200>
- Van Riper, C. (1982). *The nature of stuttering*. 2. painos. Prentice-Hall.

- Rocha, M. S., Yaruss, J. S., & Rato, J. R. (2019). Temperament, Executive Functioning, and Anxiety in School-Age Children Who Stutter. *Frontiers in Psychology, 10*. 2244–2244. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.02244>
- Rodolfa, E., Bent, R., Eisman, E., Nelson, P., Rehm, L. & Ritchie, P. (2005). A cube model for competency development: Implications for psychology educators and regulators. *Professional Psychology: Research and Practice, 36*. 347–354. <http://dx.doi.org/10.1037/0735-7028.36.4.347>
- Sanchez, D., Adams, W. N., Arango, S. C. & Flannigan, A. E. (2018). Racial-Ethnic Microaggressions, Coping Strategies, and Mental Health in Asian American and Latinx American College Students. *Journal of Counseling Psychology, 65*(2). 214–225. <https://doi.org/10.1037/cou00-00249>
- Schroer, J. W. & Bain, Z. (2020). The Message in the Microaggression: Epistemic Oppression at the Intersection of Disability and Race. Teoksessa L. Freeman & Schroer, J. W. (toim.), *Microaggressions and Philosophy* (s. 226–250). Routledge.
- Starkweather, C. (1987). *Fluency and stuttering*. Prentice-Hall.
- Sue, D. W., Capodilupo, C. M., Torino, G. C., Bucceri, J. M., Holder, A. M., Nadal, K. L. & Esquilin, M. (2007). Racial Microaggressions in Everyday Life. *American Psychologist, 62*(4). 271–286. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.62.4.271>
- Suvanto, A. & Piirto, H. (2020). ICF-perustietoa puheterapeuteille. Suomen puheterapeuttiliitto ry. Saatavilla: <https://puheterapeuttiliitto.fi/wp-content/uploads/2020/10/ICF-opas.pdf>.
- Thai, C. J., Lyons, H. Z., Lee, M. R. & Iwasaki, M. (2017). Microaggressions and Self-Esteem in Emerging Asian American Adults. *Asian American Journal of Psychology, 8*(2). 83–93. <http://dx.doi.org/10.1037/aap0000079>
- Thomas, K. R. (2008). Macrononsense in multiculturalism. *American Psychologist, 63*(4). 274–275.
- Torino, G., C. Rivera, D. P, Capodilupo, C. M., Nadal, K. L. & Sue, D. W. (2018). *Microaggression Theory: Influence and Implications*. John Wiley & Sons.
- Torres, L., Driscoll, M. W. & Burrow, A. L. (2010). Racial microaggressions and psychological functioning among highly achieving African-Americans: A mixed-methods approach. *Journal of Social and Clinical Psychology, 29*. 1074–1099.
- Tuomi, J., & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi* (Uudistettu laitos.). Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta (2023). Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Luettu 11.11.2024. https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf

- Walls, M. L., Gonzalez, J., Gladney, T. & Onello, E. (2015). Unconscious biases: racial microaggressions in American Indian health care. *Journal of the American Board of Family Medicine*, 28(2). 231–239. <https://doi.org/10.3122/jabfm.2015.02.140194>
- Williams, M. T. (2020). Microaggressions: Clarification, Evidence, and Impact. *Perspectives on Psychological Science*, 15(1). 3–26. <https://doi.org/10.1177/1745691619827499>
- Wright, A. J. & Wegner, R. T. (2012). Homonegative microaggressions and their impact on LGB individuals: A measure validity study. *Journal of LGBT Issues in Counseling*, 6. 35–54. <https://doi.org/10.1080/15538605.2012.648578>
- Yaruss, J. S., & Quesal, R. W. (2004). Stuttering and the International Classification of Functioning, Disability, and Health (ICF): An update. *Journal of Communication Disorders*, 37(1). 35–52. [https://doi.org/10.1016/S0021-9924\(03\)00052-2](https://doi.org/10.1016/S0021-9924(03)00052-2)

LIITE 1: KYSELYLOMAKE

TIEDOTE TUTKIMUKSESTA

Kyselytutkimus mikroaggressioista liittyen lasten änkytykseen vanhempien näkökulmasta

Tutkimuksen tarkoituksena on lisätä ymmärrystä vanhempien kokemuksista ja tuntemuksista liittyen lapsensa änkytykseen. Kyselyssä käsitellään mikroaggressioita ja änkytykseen liittyviä ajatuksia. Tutkimuksen avulla pyritään:

- tarkastelemaan yhteiskunnan piileviä rakenteita änkytykseen liittyen,
- vähentämään änkytykseen liittyvää stigamatisointia, syrjintää ja ableismia,
- tarjoamaan uusia näkökulmia vanhempien ja lasten ohjaukseen, ja
- tarjoamaan uusia näkökulmia varhaiskasvatuksen ja koulun toimintamalleihin änkytykseen liittyen.

Osallistumisen edellytykset:

- Osallistujan tulee olla täysi-ikäinen (yli 18-vuotias).
- Osallistujan lapsella tulee olla diagnosoitu kehityksellinen änkytys.

Tutkimuksen kulku:

Tutkimusaineisto kerätään paperisella lomakkeella 5.4.2024-6.4.2024. Kyselyyn osallistuminen on vapaaehtoista. Osallistujilta ei kerätä minkäänlaisia tunnistetietoja.

Hyödyt ja mahdolliset riskit:

Tutkimuksen tulokset julkaistaan tieteellisissä artikkeleissa, konferensseissa ja opinnäytetöissä, joissa yksittäiset henkilöt eivät ole tunnistettavissa. Tutkimuksen tietosuojaseloste on sivulla 2.

Kustannukset ja taloudelliset selvitykset:

Tutkimukseen osallistumisesta ei makseta palkkiota.

Tutkimustulosten tiedottaminen:

Tutkimuksen tuloksista ei tiedoteta erikseen osallistujille.

Lisätiedot:

Dosentti, filosofian tohtori, puheterapeutti, yliopistonlehtori Nelly Penttilä

Puhelin: +358504377114

Sähköposti: nelly.penttila@tuni.fi

Tietosuojailmoitus:

Tutkimuksen nimi, luonne ja kesto: Kyselytutkimus mikroaggressioista liittyen lasten änkytykseen vanhempien näkökulmasta. Tutkimuksen tarkoituksena on lisätä ymmärrystä vanhempien kokemuksista ja tuntemuksista liittyen lapsensa änkytykseen. Kyselyssä käsitellään mikroaggressioita ja änkytykseen liittyviä ajatuksia.

Tapaustutkimus Seurantatutkimus

Tutkimuksen kesto: 1 vuosi: 4/2024–4/2025

Tietojenkäsittelyn kesto: 1 vuosi: 4/2024–4/2025.

Rekisterinpitäjä: Tampereen yliopisto, Kalevantie 4, 33100 Tampere Y-tunnus: 2844561–8

Yhteyshenkilö koskien tutkimusrekisteriä: Nelly Penttilä, Osoite Kalevantie 5, Linna-rakennus, 4. kerros, 33610 Tampere, Puhelinnumero +358504377114, Sähköpostiosoite nelly.penttila@tuni.fi

Tietosuojavastaavan yhteystiedot: dpo@tuni.fi

Päätutkija: Nelly Penttilä, Osoite Kalevantie 5, Linna-rakennus, 4. kerros, 33610 Tampere, Puhelinnumero +358504377114, Sähköpostiosoite nelly.penttila@tuni.fi

Tutkimusryhmä: Logopedian maisterivaiheen opiskelija Piia Väisänen, logopedian jatko-opiskelija Johanna Nissinen ja logopedian post doc -tutkija Veera Pirinen.

Tutkimustietojen sisältö: kysymykset mikroaggressioista, vapaat kysymykset änkytykseen liittyvistä ajatuksista

Henkilötiedot: Ei kerätä

Tietojen siirto tai luovutus EU:n tai ETA:n ulkopuolelle: Ei

Automaattinen päätöksenteko: Päätöksiä ei tehdä automaattisesti.

Tietosuojaperiaatteet: Paperisten vastauslomakkeiden data siirretään Exceeliin, jonka jälkeen paperiset lomakkeet tuhoetaan. Excel-aineistoa säilytetään yliopiston tietosuojatulla palvelimella, jonne kirjaudutaan henkilökohtaisella käyttäjätunnuksella ja salasanalla.

Aineiston käsittely tutkimushankkeen päätyttyä: Tutkimusaineisto tuhoetaan

Rekisteröityjen oikeudet ja mahdolliset rajoitukset: Oikeus tarkastaa omat tiedot, oikeus tietojen oikaisemiseen, oikeus tietojen poistamiseen, oikeus käsittelyn rajoittamiseen, vastustamisoikeus, oikeus tietojen siirtämiseen, oikeus tehdä valitus valvontaviranomaiselle.

Valvontaviranomainen: Tietosuojavaltuutetun toimisto Katuosoite: Ratapihantie 9, 6. kerros, 00520 Helsinki, Suomi Postiosoite: PL 800, FI-00521 Helsinki, Suomi Vaihde: puh. +358 29 56 66700 Faksi: +358 29 56 66735 Sähköpostiosoite: tietosuoj@om.fi

Rekisterinpitäjä noudattaa GDPR:ään (yleinen tietosuojasetus) perustuvaa menettelytapaa vastataksaan rekisteröityjen tietojensaantipyyntöihin.

OHJE

Mikroaggressio on termi, jolla tarkoitetaan sanallista tai sanatonta toimintaa, joilla ylläpidetään kielteisiä stereotyyppioita ja väheksytään vähemmistöryhmän kokemuksia. Mikroaggressiot eroavat avoimista syrjinnän muodoista siinä, että ne voivat olla monitulkintaisia: usein tekijän tarkoitusperä jää huomiotta tai viestin haitallisuutta vähätellään esittämällä asia väärinymmärryksenä tai vitsinä. Tiedetään, että mikroaggressiot ovat osa ableismia, ylläpitävät stigmatisointia ja vaikuttavat haitallisesti änkyttävien henkilöiden mielenterveyteen.

Seuraavalla sivulla on Coalsonin ja kumppaneiden (2022) tutkimuksen havaintoja änkytykseen liittyvistä mikroaggressioista. Havainnot, kuvaukset ja esimerkit on suomennettu alkuperäisistä englanninkielisistä ilmauksista.

Tarkastele havaintoja, niiden kuvauksia ja esimerkkejä.

Rastita sopiva ruutu:

- tunnistan tämän ilmiön yleisellä tasolla (tiedän mistä puhutaan, ilmiö ei ole vieras mutta ei liity lapseeni),
- tunnistan tämän ilmiön lapseeni liittyen (olen havainnut tämän ilmiön tapahtuvan lapseni kohdalla/ lapseni on kertonut ilmiöstä / joku muu on kertonut ilmiöstä),
- voin kuvitella tämän ilmiön toteutuvan lapseni kohdalla.

Lopuksi vastaa kolmeen avoimeen kysymykseen omin sanoin ja haluamaasi vastaustapaa käyttäen. Voit jatkaa vastaamista paperin toiselle puolelle.

Coalson, G., Crawford, A., Treleaven, S., Byrd, C., Davis, L., Dang, L., Edgerly, J., & Turk., A. (2022). Microaggression and the adult stuttering experience. *Journal of Communication Disorders*, 95, 106180. <https://doi.org/10.1016/j.jcomdis.2021.106180>

Mikroaggressio	Kuvaus	Esimerkki	Tun- nistan ilmiön ylei- sellä tasolla	Tun- nistan ilmiön lap- seeni liittyen	Voin kuvi- tella tämän ilmiön to- teutuvan lapseni elinympä- ristössä
<i>Holhoaminen</i>	Änkyttävät henkilöt saavat ansaitsematonta ylistystä, jota ei todennäköisesti annettaisi sujuvalle puhujalle.	"Tosi hienosti sanoit oman nimen" "Vau miten hienoa, kun tervehdit"			
<i>Invalidointi</i>	Änkytyksen määrää tai laatua vähätellään tai kiistetään täysin.	"En edes kuullut sun änkyttävän" "En olis tienny että änkytät, jos et olis sanonut"			
<i>Merkityksen etsiminen</i>	Viittaus siihen, että änkyttävillä henkilöillä on vahvuuksia, jotka kompensoivat oletettua kyvyttömyyttä puhua (esim. kirjoittaminen, kuunteleminen, älykkyys, persoonallisuus).	"Oot niin hyvä kirjoittamaan tarinoita, se on se sun juttu" "Sä oot kyllä saanut kuuntelemisen lahjan"			
<i>Toissijainen hyöty</i>	Vilpillinen kommentti, joka hyödyttää kommentoijaa enemmän kuin sen vastaanottajaa.	"Olet minulle inspiraatio" " Mä saan perspektiiviä asioihin, kun ajattelen millaista olis änkyttää, kiitos" "Älä välitä, ei mua häiritse kun sä änkytät"			
<i>Toisen luokan asema</i>	Änkyttävä henkilö koetaan tai häntä kohdellaan alempiarvoisena ihmisenä.	"Sä et voi tulla tähän leikkiin koska et osaa puhua" "Sä oot vammanen"			
<i>Vuorovai- kutuksen välttäminen</i>	Yritykset välttää sanallista tai sanatonta vuorovaikutusta änkyttävän henkilön kanssa.	Kuulija keskeyttää keskustelun tai välttelee katsekontaktia. Kuulija ei kysy kysymyksiä änkyttävältä henkilöltä vaan hänen sisareltaan tai vanhemmaltaan.			
Mikroaggressio	Kuvaus	Esimerkki	Tun- nistan	Tun- nistan	Voin kuvi- tella tämän

			ilmiön yleisellä tasolla	ilmiön lapseeni liittyen	ilmiön toteutuvan lapseni elinympäristössä
<i>Seksuaalinen halveksunta</i>	Seksuaalisuus tai asema seksuaalisena olentona kiistetään.	"En koskaan seurustelisi änkyttävän henkilön kanssa"			
<i>Koettu avuttomuus</i>	Epätoivotut yritykset auttaa änkyttävää henkilöä.	"Hidasta vaan kun puhut" "Älä jännitä, ota rennosti vaan" Kuuntelija täydentää änkyttävän henkilön lauseen/puhuu pyytämättä puolesta			
<i>Älyllinen aliarviointi</i>	Oletetaan, että änkyttävät henkilöt ovat älyllisesti heikolahjaisia	Änkyttävälle henkilölle puhutaan hitaasti, voimakkaalla äänellä tai lyhyin lausein tai näyttämällä / osoittamalla			
<i>Päiväkodin/koulun mikroaggressio:</i>	Sanallisia tai sanattomia tekoja, jotka vihjaavat, että änkyttävien henkilöiden toimintakyky on rajoittunut	Rajoitetaan henkilön osallisuutta/osallistumista esim. ei ehdoteta näytelmän päärooliin, puhutaan puolesta, epäillään oppimiskykyä, hoidetaan kaverisuhteita lapsen puolesta, estetään hakeminen puheammattihin/tiettyyn koulutukseen			
<i>Holhoaminen puheterapiassa</i>	Puheterapeutti vähättelee häiriön luonnetta tai antaa ansaitsematonta ylistystä	"Ethän sä änkyttänyt terapiassa tänään juuri yhtään" "Sun änkytys on niin lievää ettei se oikeesti haittaa ketään." "Sulla on moni asia elämässä hyvin, ole niistä kiitollinen"			
<i>Piilottelu puheterapiassa</i>	Änkyttävälle henkilölle ei ole selvinnyt syytä, miksi käy puheterapiassa ja vastuu kuntoutuksesta on siirretty änkyttävälle henkilölle	"Ainut mitä muistan puheterapiasta on, että me pelattiin siellä vaan pelejä" "Kun vaan yritän tarpeeksi paljon ja harjoittelen ahkerasti niin änkytys katoaa"			

<i>Yksityisyyden kieltäminen</i>	Änkyttävältä henkilöltä evätään yksityisyys änkytykseen liittyen	"Miksi sä änkytät?" "Aika paljon sä änkytät, ootko kokeillu jotain lääkitystä siihen?"			
----------------------------------	--	---	--	--	--

Mitä tunteita lapsesi änkytys sinussa herättää tai on herättänyt tai herätti?

Onko sinulla huolia lapsen tulevaisuuteen liittyen? Jos on, osaatko kertoa, mihin tai millaisiin asioihin pelot/huolet liittyvät (kaverisuhteet, parisuhde, koulutus, talous, mielenterveys, vapaa-aika....)?

Mitä toivot puheterapialta?